

§ 11 Miljøgodkendelse af smågrise- og slagtesvineproduktion

Overballe 23, 6310 Broager

Meddelt:
15. marts 2013

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 21.700 smågrise 7,2-33 kg og 2.500 slagtesvin 30-115 kg svarende til 193,79 DE på ejendommen Overballe 23, 6310 Broager, samt udbringning af husdyrgødning på 197,55 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 27123910.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 11, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Udvidelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år.

Offentlighed

Et udkast til godkendelsen har været i høring hos ejer/ansøger i perioden fra den 8.-14. februar 2013.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelsen gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet og ejere af forpagtningsaftaler i perioden fra den 20. februar 2013 til den 13. marts 2013. Høringen gav ingen høringssvar.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 15. marts 2013. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 15. marts 2013, og efterfølgende er der orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regel-

mæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2021.

Ansøger og ejerforhold

Ansøgerens navn: Knud Jørgen Christensen Lei
Adresse: Overballe 15, 6310 Broager
Adresse på ejendom, hvorpå der søges: Overballe 23, 6310 Broager

Virksomhedens navn: Langballegaard
Adresse: Overballe 15, 6310 Broager
Matrikel: 307 m.fl. Skelde, Broager
CVR-nr.: 27123910
CHR-nr.: 81470
Kontaktperson: Knud Jørgen Christensen Lei
E-mail: knudjlei@gmail.com

Ejer af ejendommen: Knud Jørgen Christensen Lei
Ejer af virksomheden: Knud Jørgen Christensen Lei

Ansøgningsskema nr.: 28751, version nr. 4
Konsulent: Ulla Pallesen, LandboSyd, Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
urp@landbosyd.dk

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Lene Alnor
Sagsbehandler, arealdel: Helle D. Pedersen
Sag nr.: 12/35604
KS: SBMO

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering	8
1.1	Ansøgning	8
1.2	Ikke teknisk resumé	9
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	11
2.1	Planmæssige forhold.....	13
2.2	Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.	14
2.3	Placering i landskabet	15
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	17
3.1	Bygninger	17
3.2	Husdyrhold	18
3.3	Staldindretning	19
3.4	Ventilation.....	22
3.5	Fodring.....	23
3.6	Gyllekøling	25
3.7	Energi- og vandforbrug.....	26
3.8	Spildevand.....	28
3.9	Affald.....	30
3.10	Råvarer og hjælpestoffer	32
3.11	Driftsforstyrrelser eller uheld	33
4	Gødningsproduktion og –håndtering.....	34
4.1	Gødningstyper og mængder.....	34
4.2	Flydende husdyrgødning	35
4.3	Fast gødning og dybstrøelse.....	36
4.4	Udbringning af husdyrgødning.....	37
5	Forurening og gener fra husdyrbruget	38
5.1	Ammoniak og natur	38
5.2	Lugt	46
5.3	Lys	49

5.4	Støj og vibrationer.....	49
5.5	Støv.....	50
5.6	Fluer og skadedyr.....	51
5.7	Transport	51
6	Beskrivelse og vurdering af arealerne	53
6.1	Harmoniareal.....	53
6.2	Lokalisering og planmæssige forhold	54
6.3	Påvirkning af søer og vandløb.....	54
6.4	Påvirkning af fjord og hav	55
6.5	Nitrat til grundvand	55
6.6	Beskyttet natur.....	56
6.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter)	59
6.8	Natura 2000.....	60
6.9	Beskyttede sten- og jorddiger	66
6.10	Kultur- og fortidsminder.....	66
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	66
8	Egenkontrol og dokumentation.....	69
9	Alternative løsninger og 0-alternativet.....	69
9.1	Husdyrbrugets ophør.....	70
10	Offentliggørelse og klagevejledning	70
11	Konklusion.....	74
12	Generelt.....	75
13	Vilkår	76
13.1	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION	76
13.2	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD.....	77
13.3	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	78
13.4	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBLING	81
13.5	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	82

13.6	PÅVIRKNING FRA AREALERNE.....	83
13.7	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	83
14	Lovgrundlag	84

Bilag

1. Oversigtskort over ejendommens beliggenhed
2. Situations- og afløbsplan – ny smågrisestald
3. Tekniske installationer og interne transportveje – eksisterende anlæg
4. Afløbsplan – eksisterende anlæg
5. BAT-beregninger
6. Gyllekølingsberegninger
7. Harmoniarealer og kørselsveje med gylle
8. Udtalelse fra Planafdelingen
9. Beredskabsplan
10. Planmæssige forhold – udbringningsarealer
11. Beskyttet Natur
12. Grundvand
13. Overfladevand og terrænhældninger
14. Natura 2000
15. Naturscreening – 1000 m zone

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget en ansøgning (nr. 28751) fra Knud Jørgen Lei om miljøgodkendelse af udvidelse og drift af husdyrproduktion på Overballe 23, 6310 Broager. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 25. juli 2012. Seneste version af ansøgningen, version 4, er modtaget den 1. februar 2013.

Der ansøges om at udvide et eksisterende dyrehold på Overballe 23, 6310 Broager fra 2.000 smågrise 9-30 kg og 2.165 slagtesvin 30-115 kg svarende til 78,18 DE til 21.700 smågrise 7,2-33 kg og 2.500 slagtesvin 30-115 kg, svarende til 193,79 DE. I forbindelse med udvidelsen/ændringen skal der bygges en ny smågrisestald på bar mark, idet det ikke er muligt at udvide ved det eksisterende anlæg pga. afstand til samlet bebyggelse. Der etableres desuden fire siloer ved den nye stald. Den eksisterende dybstrøelsesstald tages ud af drift.

Bedriften driver desuden husdyrbrug på adresserne Overballe 15 og Bøsbækvej 15, 6310 Broager.

Ejendommen har ikke tidligere været miljøgodkendt. Ejendommen har på nuværende tidspunkt en tilladelse til en produktion på 2.000 smågrise 9-30 kg og 2.165 slagtesvin 30-115 kg svarende til 78,18 DE. Tilladelsen er på ansøgningstidspunktet udnyttet.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger. Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på 21.700 smågrise 7,2-33 kg og 2.500 slagtesvin 30-115 kg, svarende til 193,79 DE på Overballe 23, 6310 Broager, samt udbringning af husdyrgødning på 197,55 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 27123910.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 11, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af

Overballe 23 i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger.

Der skal gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Sønderborg Kommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Sønderborg Kommunes bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

1.2 Ikke teknisk resumé

Produktion og arealer

Der ansøges om at udvide et eksisterende dyrehold på Overballe 23, 6310 Broager fra 2.000 smågrise 9-30 kg og 2.165 slagtesvin 30-115 kg svarende til 78,18 DE til 21.700 smågrise 7,2-33 kg og 2.500 slagtesvin 30-115 kg, svarende til 193,79 DE.

Der skal etableres en ny staldbygning til smågrisene på en mark ca. 425 m fra de eksisterende bygninger idet det ikke er muligt at udvide det eksisterende anlæg pga. den korte afstand fra de eksisterende staldanlæg til den nærmeste samlede bebyggelse. Selv med den nyeste luftrensningsteknologi er det ikke muligt at rense luften tilstrækkeligt, til at lugtgenegrænserne kan overholdes. Der opsættes desuden 4 fodersiloer ved den nye stald.

Slagtesvineproduktionen i de eksisterende bygninger fortsættes.

En gammel dybstrøelsesstald til smågrise nedlægges i forbindelse med denne godkendelse.

Der hører i alt 142,02 ha ejet udbringningsareal til bedriften. Der er indgået forpagtningsaftaler for 55,54 ha. Der er ikke indgået gylleaftaler til udbringning af husdyrgødning fra produktionen på Overballe 23. Der bliver derfor ikke udarbejdet § 16 godkendelser i forbindelse med denne godkendelse. Se udbringningsarealerne på bl.a. bilag 7 og 10. Alle udbringningsarealer ligger rundt om ejendommen på Broagerland.

Placering

Ejendommen er placeret i landzone i den sydlige udkant af landsbyen Skelde på Broagerland.

På grund af ejendommens placering tæt på landsbyen Skelde er det ikke muligt at udvide besætningen i en ny bygning i tilknytning til de eksisterende bygninger på ejendommen. Der er derfor søgt om at placere den nye smågrisestald ca. 425 m sydøst for det eksisterende staldanlæg. Den nye stald placeres ved en allerede etableret gyllebeholder, som tilhører Overballe 15, der også er ejet af ansøger.

Der er indsendt beregninger, der viser, at bygningen ikke kan placeres i tilknytning til de eksisterende bygninger uden at lugtgenekriterierne overskrides.

Under udarbejdelsen af ansøgningen har ansøger været i dialog med Sønderborg Kommune for en optimal placering og udformning af den nye stald. Der etableres bl.a. beplantning med buske og træer i grupper, og facaderne på den nye bygning holdes i mørke farver.

Lugt

På grund af den korte afstand fra det eksisterende anlæg til samlet bebyggelse flyttes den nye smågrisestald ud på marken ca. 425 m øst for Overballe 23. Der er indsendt beregninger, der dokumenterer, at stalden ikke kan ligge i sammenhæng med de øvrige bygninger.

Lugtgenerne fra det eksisterende anlæg forbliver uændrede ved ændringen i produktionen.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt, som ikke er ejet af ansøger, Overballe 8, ligger ca. 85 meter vest for det eksisterende staldanlæg. Den vægtede gennemsnitsafstand er 114,41 m. Den beregnede geneafstand for lugt til enkeltbolig er 94,60 meter. Lugtgenegrænsen til enkeltbolig er derfor overholdt. Den beregnede geneafstand til byzone i Broager er 461,82 meter. Den faktiske afstand er ca. 3,8 km. Den beregnede korrigerede geneafstand til samlet bebyggelse er 204,11 meter. Den vægtede gennemsnitsafstand er 105,25 m, men da geneafstanden i nudrift (214,44 m) er højere end geneafstanden i ansøgt drift lever ansøgningen således op til genekriterierne for lugt.

Transporter

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre, at antallet af transporter øges fra ca. 309 til ca. 402 årligt, svarende til en stigning på ca. 30 %. Da der er tale om en stor del sæsonbetonet kørsel, forventes stigningen ikke at medføre væsentlige gener for de omkringboende.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Ammoniakbelastningen af naturområder i nærområdet er beregnet, og der er ingen naturområder, der vil blive påvirket væsentligt.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Udbringningsarealerne ligger i oplandet til Natura 2000 området Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als. Da arealerne ligger i nitratklasse 1 må der kun udbringes 85 % af den gødning, der normalt er tilladt.

Grundvandet under arealerne er godt beskyttet af et lerlag og arealerne ligger mindst 350 meter fra nærmeste vandværksboring. Derfor har Kommunen vurderet, at grundvandet ikke vil blive påvirket.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

Yderligere vurderes det, at udvidelsen ikke vil have indflydelse på bilag IV-arter, planter eller dyr omfattet af artsfredninger eller optaget på nationale eller regionale rødlistor, som findes eller kan forventes at leve i området omkring ejendommen samt på og omkring udbringningsarealerne.

BAT

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Ansøger anvender bl.a.:

- Gyllekøling
- Delvis fast gulv

hvilket er tiltag, der reducerer ammoniakudledningen til omgivelserne. Produktionen overholder desuden de vejledende emissionsgrænseniveauer for ammoniakudledning udmeldt af Miljøstyrelsen. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet.

Påvirkninger fra udbringningsarealerne

Der ligger en del naturarealer umiddelbart op til udbringningsarealerne. Kommunen har vurderet påvirkningen på det enkelte naturareal. Hvis naturarealet vurderes at blive væsentligt påvirket, stilles der vilkår om bræmmer.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggets placering i forhold til omgivelserne. Jævnfør Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 er etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Ejendommen er placeret i landzone i den sydlige udkant af landsbyen Skelde på Broagerland.

På grund af ejendommens placering tæt på landsbyen Skelde er det ikke muligt at udvide besætningen i en ny bygning i tilknytning til de eksisterende bygninger på ejendommen.

Der er indsendt en fiktiv ansøgning med skema nr. 27847, som viser, at den ansøgte udvidelse af smågrisestalden ikke kan etableres i forbindelse med de eksisterende bygninger på ejendommen. Hvis den nye smågrisestald skulle placeres i forbindelse med de eksisterende bygninger sydøst for den eksisterende smågrisestald ville geneafstanden til samlet bebyggelse i Skelde blive overskredet.

Begrundelsen for udflytningen af den nye smågrisestald gennemgås også i afsnit 5.2 Lugt.

Der er derfor søgt om at placere den nye smågrisestald ca. 450 m sydøst for det eksisterende staldanlæg. Den nye stald placeres ved en allerede etableret gyllebeholder, som tilhører Overballe 15, der også er ejet af ansøger.

Under udarbejdelsen af ansøgningen har ansøger været i dialog med Sønderborg Kommune for en optimal placering og udformning af den nye stald. Der etableres bl.a. beplantning med buske og træer i grupper, og facaderne på den nye bygning holdes i mørke farver.

Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger er Overballe 8, ca. 87 meter vest for anlægget. Der er også ca. 87 meter til nærmeste beboelse, som er en del af samlet bebyggelse. Det drejer sig om også om Overballe 8 i Skelde, som ligger nordvest for staldanlægget. Se bilag 1.

Der er ca. 305 meter fra de eksisterende stalde til nærmeste lokalplanlagte område, "Boligområde Nyballe i Skelde - landzone", nord for ejendommen. Der er ca. 3,8 km til nærmeste byzone i Broager.

Etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug, der medfører forøget forurening, er endvidere ikke tilladt indenfor en afstand af 50 m fra nabobeboelse.

Tabel 1. Forbudzoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 3,8 km	Fra staldanlægget til byzoneområde i Broager	50 m
Sommerhusområde	Ca. 4,1 km	Fra staldanlægget til sommerhusområde ved Vemmingbund	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	ca. 305 m	Fra ombygningen til lokalplan 12-2-507 "Boligområde Nyballe i Skelde – landzone"	50 m
Nærmeste nabo (uanset landbrugspligt eller ej)	Ca. 85 m	Fra eksisterende slagtesvinestald til Overballe 8	50 m
Nærmeste nabobeboelse (uanset om det er landbrug eller ej) i samlet bebyggelse	ca. 108 m	Fra staldanlægget til Overballe 6, som er den nærmeste beboelse, som udløser samlet bebyggelse.	50 m

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 20 skal kommunen ved vurdering af en ansøgning om tilladelse eller miljøgodkendelse sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra:

- samlet bebyggelse
- eksisterende eller fremtidigt byzone eller sommerhusområde
- lokalplanlagte områder i landzone (boligformål, blandet bolig og erhverv)

Den nye stald ligger mere end 300 m fra samlet bebyggelse. Lugten fra det eksisterende anlæg reduceres, og gener i form af støj og fluer forventes også at blive reduceret ved omlægningen af produktionen, da dybstrøelsesstalden til smågrise nedlægges.

Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt. Læs mere herom i afsnit 5.2.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor følgende afstande:

Tabel 2. Oversigt over afstande fra den nye smågrisestald

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Stuehus	Ca. 500 m	Fra ny smågrisestald til stuehuset	15 m
Naboskel	Ca. 12 m	Fra ny smågrisestald til naboskel matr. 446 Skelde, Broager. Matriklen ejes af ansøger. Der er søgt om dispensation.	30 m
Levnedsvirksomhed	>> 25 m	Nærmeste fødevarerudsalg vurderes til at være ved Spar Es campingplads	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 620 m	Fra ny smågrisestald til Skelde Vandværk	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	25 m	Fra ny smågrisestald til DGU boring 175.23 (markvandsboring).	25 m

Vandløb	ca. 600 m	Fra den nye smågrisestald til vandløb i Skelde mose.	15 m
Dræn	> ca. 15 m	Der er ikke kendskab til, hvor nærmeste dræn ligger, men det forventes at afstanden på 15 m kan overholdes	15 m
Sø	148 m	Fra ny smågrisestald til sø nordøst for stalden	15 m
Privat vej	>> 15 m	Ukendt	15 m
Offentlig vej	ca. 36 m	Fra ny smågrisestald til Skeldemark	15 m

Kilde: Danmarks Miljøportal og Jupiterdatabasen (Geus).

Der søges om dispensation til afstandskravet til naboskel på 30 m. Dispensationen søges af hensyn til landskabet. Jo tættere stalden placeres på hegnet, des mindre synlig vil den fremstå. Der har undervejs i sagsbehandlingen af ansøgningen været en dialog mellem Sønderborg Kommunes Planafdeling og ansøger omkring placeringen af stalden i forhold til skel. Der vil endvidere blive etableret beplantning ved indkørslen til den nye stald, så stalden vil blive skjult af dels den nye beplantning, dels det eksisterende hegn op til matrikel 446 Skelde, Broager og dels af landskabets naturlige forløb.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at Husdyrlovens §§ 6 og 8 overholdes bortset fra afstand til naboskel. Der er søgt om dispensation til afstand fra skel. Ansøger ejer selv matrikel 446 Skelde, Broager hvortil der søges om dispensation. Der er ikke foretaget en høring af parterne i sagen, da det vurderes, at der ikke er andre parter i sagen end ansøger selv. Der meddeles således dispensation til afstandskravet til naboskel. Der stilles vilkår til, at stalden skal placeres minimum 12 m fra matrikel 446 Skelde, Broager.

Der stilles ikke yderligere vilkår. Der er mere end 300 meter fra den nye smågrisestald til nærmeste bolig i samlet bebyggelse. Da lugt og udledningen af ammoniak fra dyreholdet inden for 300 m af samlet bebyggelse (det gamle staldanlæg beliggende i Skelde) reduceres, se afsnit 5,2 om lugt, vurderes det ikke at være nødvendigt at stille yderligere vilkår for at reducere risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2009 – 2021 for Sønderborg Kommune ligger virksomheden i Landområde (plan nr. 6.3.001.J) med landzonestatus. Den nye smågrisestald som flyttes væk fra det eksisterende anlæg placeres også i Landzone.

Ifølge Spildevandsplan 2009/2016 for Sønderborg Kommune, er området (Overballe 23 - eksisterende bygninger) ikke tilsluttet offentlig kloak. Proces- og sanitært spildevand afledes til bundfældningstank og videre til Skeldevig. Regnvand samt tagvand afledes dels til rørledninger til Skeldevig og dels til direkte nedsivning.

Ifølge spildevandsplanen for området er det dog planen, at området skal kloakeres inden for en årrække.

Der etableres i forbindelse med den nye smågrisestald en samletank til sanitært spildevand. Der er i forbindelse med denne ansøgning om miljøgodkendelse indsendt en ansøgning om etablering af denne samletank.

Ejendommen forsynes med vand fra Skelde vandværk.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af det eksisterende anlæg kan ske uden at der opstår konflikt med planforholdene i Sønderborg Kommune.

2.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Afstande til følsom natur samt afstande til andre natur- og kulturområder fra ejendommens bygninger:

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Særligt næringsfattige naturarealer", "Naturområder" og "Område med naturinteresser".

Natura 2000: Der er ingen bygninger inden for Natura 2000. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land er Vigsmose, som er en del af fuglebeskyttelsesområdet Flensborg fjord og Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64) som ligger ca. 825 m sydvest for ejendommen. Nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde er Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet rundt om Als (habitatområde H173), som ligger ca. 1,2 km sydvest for ejendommen.

Områder med landskabelig værdi: Den nye smågrisestald ligger inden for udpegningen "Værdifulde kystlandskaber" og det eksisterende anlæg ligger inden for "Værdifulde landskaber".

Uforstyrrede landskaber: Bygningerne ligger inden for udpegningen.

Områder med særlig geologisk værdi: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Geologiske interesseområder"

Rekreative interesseområder: Der er ingen bygninger inden for udpegningerne: "Eksisterende byzoner", "Arealudlæg til byformål", "Eksisterende sommerhusområder", "Arealudlæg til ferie-fritidsformål" og "Arealer til ferie-fritidsformål".

Værdifulde kulturmiljøer: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Værdifulde kulturmiljøer".

Kirkeomgivelser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Kirkebyggelinjer" og "Kirkelandskaber".

Kystnærhedszonen: Bygningerne ligger inden for udpegningerne "Kystnærhedszone" og "Kystnærhedsafgrænsning".

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering: Bygningerne ligger uden for lavbundsarealer.

Skovrejsningsområder: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fredede områder: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Ca. 148 m nordøst for den nye smågrisestald ligger en beskyttet sø. Ca. 345 m nordøst for den nye smågrisestald ligger en beskyttet eng og ca. 600 m syd for ligger Skelde Mose.

Strandbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Klitfredningslinje: Der er ingen bygninger inden for udpegningen.

Skovbyggelinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Søbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fortidsmindebeskyttelseslinje: Der ligger ingen bygninger inden for udpegningen.

Beskyttede sten- og jorddiger: Den nye smågriseald kommer til at ligge ca. 14 m fra et beskyttet sten- og jorddige. Næsten alle marker på Broagerland grænser op til beskyttede sten- og jorddiger. Der ændres ikke på digerne i forbindelse med drift af jorden eller etablering af den nye smågriseald.

Miljømyndighedens vurdering

Den nye smågriseald kommer til at ligge inden for kystnærhedszonen, værdifuldt kystlandskab og kystnærhedsafgrænsningen. Bygningen vil dog ikke kunne ses fra kysten, så det vurderes at placeringen kan accepteres.

Under udarbejdelsen af ansøgningen har der været en konstruktiv dialog med ansøger om den bedste placering af den nye smågriseald. Flere placeringer på Broagerland har været undersøgt og det er fundet, at den ansøgte placering er den mest optimale både landskabsmæssigt og lugtmæssigt. Desuden ligger der i forvejen en gyllebeholder på denne placering.

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen ikke vil forringe de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative værdier i området, selv om der etableres en ny stald på åben mark ca. 425 m fra det eksisterende anlæg. Bygningen tilpasses landskabet – se afsnit 2.3 om placering i landskabet. Der stilles vilkår til udformningen og placeringen af stalden.

Sønderborg Kommune opfordrer til forsigtighed i forbindelse med etableringen af den nye smågriseald så det nærliggende sten- og jorddige ikke beskadiges.

2.3 Placering i landskabet

Broagerlands åbne bundmorænelandskab med blødt stigende og faldende terræn orienteret mod vandet gør det rent landskabeligt sårbart over for placering af store landbrugsbyggerier, der let bliver meget synlige i landskabet.

Det lokale landskab bølger fra nord til syd fra Skeldemark til Overballe. Fra Skeldemark har man et flot panorama ud over landskabet. Fra Overballe ser man op over to langstrakte bakker, der bølger sig op mod Skeldemark og en lille tredje bakke umiddelbart syd for den skitserede placering af den nye stald. En bakke har sit toppunkt på nabomatrikel 446 øst for gyllebeholderen tilhørende ejendommen Overballe 15. De nord-sydgående hegn i området følger og understreger terrænet.

Stalden placeres i længderetning med hegnet mellem matrikel 10 og 446 Skelde, Broager. Der vil blive etableret grupper af buske og høje træer, der følger den nye arbejdsvej ind til området.

Staldbygningen lægges i kote 20,5, ca. 1 m under vejen ud for gavlen og ca. 2,5 m under det vejniveau, hvor der køres ind.

Siloerne bliver maksimalt 8 m høje.

Det eksisterende anlæg er delvis afskærmet af beplantning i retningen mod offentlig vej.

Stalde, gyllebeholdere, andre bygninger, ventilationsafkast, vaskeplads, relevante dræn og afløb, vandboringer, siloer, befæstede arealer, adgangs- og transportveje mv. fremgår af bilag 1, 2, 3 og 4.

Der er ingen ensilageplads, møddingsplads eller nedgravede olietanke på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

I landskabsbeskrivelse af Sønderjyllands Østkyst står der, at landbrugslandskabet generelt er sårbart overfor etablering af nye store landbrugsbygninger, der bliver synlige i det kuperede landskab. Bygningernes arkitektoniske kvaliteter og vedligeholdelse af hegn og lunde bliver således afgørende for kvaliteten af det fremtidige landbrugsland.

Sønderborg Kommunes Planafdeling er blevet hørt i forbindelse med sagsbehandlingen af det ansøgte. Planafdelingens udtalelse kan ses i bilag 8. Planafdelingen har vurderet, at den nye staldbygning kan tilpasses i landskabet, hvis der stilles en række vilkår til placering, facader og beplantning.

Ved at placere stalden relativt tæt på vejen (25-30 meter) og lægge den lavt (kote 20,5) i forhold til vejen, vil man kunne bibeholde den tredje bakke intakt, set syd fra ind mod vestsiden af hegnet fra Overballe. Samlet set vurderes det, at stalden set på afstand her fra vil indpasse sig acceptabelt ind i landskabet delvist bag denne lille bakke i naturlig forlængelse af de to langstrakte bakker.

Placeringen af stalden i længderetning med hegnet mellem matrikel 10 og 446 Skelde, Broager er med til lokalt at ramme den nye store staldbygning ind. Fra vejen Skeldemark vil anlægget imidlertid syne voldsomt. Det vil dog være forkert helt at pakke anlægget ind i det ret åbne middelskala landskab. Grupper af buske og høje træer, der følger den nye arbejdsvej ind til området vil på sigt gøre mødet med anlægget mindre markant. Den lave placering i terræn vil også virke positivt ind.

Der stilles derfor vilkår, til at den lille bakke, der går på tværs af hegnet og ligger umiddelbart syd for stalden, skal bevare sin profil set fra syd. Staldbygningen skal lægges i kote 20,5 ca. 1 m under vejen ud for gavlen og ca. 2,5 m under det vejniveau, hvor der køres ind.

Der stilles vilkår til, at de udendørs siloer maksimalt må være 8 m høje, og de siloer der rager op over taget, skal være lige høje.

Der stal etableres beplantning med buske og træer i grupper langs den nye arbejdsvej som angivet på bilag 2.

For at sikre at bygningen falder ind i omgivelserne stilles vilkår om, at den nye tilbygning skal opføres i mørke farver. Farvevalget skal godkendes af Sønderborg Kommune inden etablering af bygningen. Der må ikke anvendes blanke og reflekterede materialer.

Der stilles vilkår om, at den nye overkørsel til Skeldemark skal lægges over for overkørslen til marken over for mod nord.

For at sikre mod terrænændringer, stilles vilkår om, at eventuel udlægning af overskudsjord fra byggeprocessen maksimalt må udlægges med 50 cm tykkelse på omkringliggende arealer. Der kan eventuelt søges om større terrænændringer. Der stilles også vilkår om, at Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor meget der flyttes, inden jorden flyttes.

Der skal respekteres en afstand på 5 m fra midten af hegnet til ny kørevej/vendeplads, hvor der ikke må terrænreguleres.

På baggrund af de stillede vilkår vurderes det, at ejendommens placering og udformning er tilfredsstillende i forhold til § 23, punkt 4 i Lov om miljøgodkendelse m.v. for husdyrbrug for et landbrug af denne størrelse.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede areal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 2.085 m². Der er ingen verserende byggesager på ejendommen.

Bilag 1 og 2 viser en situationsplan for det samlede husdyrbrug.

Udvidelsen sker i en ny smågrisestald som placeres på bar mark. Der opsættes 4 fodersiloer i tilknytning til den nye stald. Det eksisterende bygningsset forbliver uændret. En eksisterende stald tages ud af drift i forbindelse med godkendelsen.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bebyggelsens fremtidige anvendelse med videre fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Oversigt over bygninger

Bygning		Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
Stuehus	BBR 1	Ca. 190 m ²	Ca. 9 m	Ca. 30°	Delvis vandskuret og røde og gule mursten og rødt tegtag	Stuehus/udlejning
Medhjælperbolig	BBR 2	Ca. 103 m ²	Ca. 6,5 m	Ca. 20-30°	Vandskuret og kunstskeer tag.	Bolig/udlejning
Lade	BBR 5	Ca. 280 m ²	Ca. 6 m (silotårn ca. 10 m)	Ca. 15-30°	Gule mursten og gråt eternittag	Foderlade
Halvtag v. smågrisestald	BBR 8	Ca. 300 m ²	Ca. 3,5 m	Ca. 5°	Ingen vægge på nær siden ind mod stald 20, der er af brun metalplade. Tag er blank metalplade	Maskiner og halm
Smågrisestald	BBR 6	Ca. 488 m ²	Ca. 6,5 m	Ca. 20°	Brune metalplader og gråt eternittag	Ændres til aflastnings/ syge stald til slagtesvin. ST-91512
Slagtesvinestald	BBR 4	Ca. 724 m ²	Ca. 4-8,5 m	Ca. 20-35°	Gul mursten og gråt eternittag (Der er 2 forskellige tagrygninger over stalde- ne).	Slagtesvinestald. ST-91511
Udlevering	BBR 4	Ca. 90 m ²	Ca. 3,5 m	Ca. 20°	Fundablokke og grønt stof øverst. Gråt eternittag	Udlevering
Silo ved smågrise- stald		Ca. 10 m ²	Ca. 6 m	-	Metal	Silo
Vaskeplads		Ca. 114 m ²	-	-	Betonbund	Vaskeplads
Ny stald		Ca. 1.670 m ²	Ca. 6,6 m	Ca. 20°	Gråt eternittag og søstenselementer i mørk nuance. Stålblader i gavlenderne i mørke farver (fx grøn, grå, brun eller lign.)	Smågrisestald og folke-/teknikum mv. ST-91513
Nye siloer		2 x 13,7 tons 2 x 16,9 tons	Maks. 8 m	-	Hvid glasfiber	Foderopbevaring

Gyllebeholder fra 1988 på 1.530 m³: Perstrup elementbeholder i grå beton, ca. 2 m over terræn, ingen overdækning, afskærmende beplantning i form af læhegn i skel nord for gyllebeholderen. Beholderen er desuden delvis afskærmet af smågrisestalden. Beholderen er kontrolleret via 10-årsbeholderkontrollen i 2006. Der tilsættes snittet halm til gyllebeholderen for at sikre flydelag.

Forbeholder fra ca. 1988 på ca. 20 m³: Nedgravet med betonlåg.

Ny forbeholder på ca. 21 m³ ved den nye stald: Nedgravet med betonlåg. Der vil blive etableret en pumpeledning til gyllebeholderen på matr. nr. 446 af Skelde, Broager tilhørende Overballe 15.

I ansøgt drift etableres nye fodersiloer ude ved den nye stald på en betonpladsform ved siden af forrummet. Fodersiloerne bliver 2 stk. af 13,7 tons og 2 stk. af 16,9 tons henholdsvis 7 m og 8 m høje i grå/hvid glasfiber eller alternativt 4 stk. ca. 17 tons 8 m høje i grå/hvid glasfiber.

Det eksisterende staldanlæg og stuehus opvarmes med halm via halmfyr.

Det planlagte byggeri af den nye smågrisestald forventes påbegyndt i efteråret 2013. Det eksisterende anlæg forventes i drift under ombygningen.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om at bygningerne skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.

Der stilles vilkår om, at godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år. Er produktionen ikke fuldt gennemført til denne dato, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioden eller registreret i løbet af årene.

Der stilles vilkår til, at den gamle smågrisestald stald ST-91512 tages ud af drift senest, når den nye stald tages i brug til smågrise.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at ansøger skal indhente byggetilladelser til de planlagte bygninger og anlæg hos Sønderborg Kommune, inden de opføres.

3.2 Husdyrhold

Landbruget drives som en konventionel smågrise- og slagtesvinebesætning med sektionsvis hold-drift i den nye smågrisestald.

Tabel 4 viser ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder før og efter udvidelsen. Bilag 2 og 3 viser en situationsplan over anlægget, hvor de enkelte staldafsnit fremgår.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse

	Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Nudrift		Ansøgt drift	
			antal	DE	antal	DE
ST-91511	Slagtesvine-stald	Slagtesvin, drænet gulv + spalter (33/67)	2.165 30-115 kg	69,68	2.500 30-115 kg	80,46
ST-91512	Smågrisestald	Smågrise, dybstrøelse	2.000 9-30 kg	8,50	0	0
ST-91513	Ny smågrise-stald	Smågrise, toklimastald, delvis spaltegulv	0	0	21.700	113,33

					7,2-33 kg	
				78,18		193,79

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 5.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal. Der stilles desuden vilkår til, at produktionen skal være jævnt fordelt over året.

Der stilles desuden vilkår til, at den nye smågrisestald etableres med delvis spaltegulv og at den eksisterende dybstrølesstald til smågrise tages ud af drift, senest, når den nye stald tages i brug til smågrise.

Det maksimale antal DE på 193,79 DE må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det godkendte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden. Det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Ansøger har ønsket at have mulighed for en fleksibilitet i produktionen. Det er blevet muligt jf. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294/2009 at anmelde ændringer i dyreholdets størrelse og sammensætning indenfor gruppen svin uden at ændringen udløser krav om miljøgodkendelse. Anmeldelsen kan ske under forsætning af, at forureningsparametrene lugt, ammoniak, nitrat og fosfor holdes neutrale. Kommunen henviser til denne anmeldeordning, hvis ansøger ønsker at foretage mindre justeringer i husdyrholdet.

3.3 Staldindretning

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Oversigt over bygnings anvendelse, antal stipladser, udmugningssystem og gulvtype.

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Nudrift stipladser	Ansøgt stipladser	Udmugningssystem	Indretning og gulvtype
ST-91511	Slagtesvinestald	Slagtesvin	657	657	Gyllekanaler	Drænet gulv + spalter (33/67)
ST-91512	Smågrisestald	Smågrise	245	0	Dybstrøelse	Dybstrøelse
ST-91513	Ny smågrise-stald	Smågrise	0	3.360	Gyllekanaler	Toklimastald, delvis spaltegulv

Der bygges en ny smågrisestald med delvis spaltegulv og gyllekøling. Desuden fortsættes slagtesvineproduktionen i den eksisterende slagtesvinestald.

På nuværende tidspunkt vaskes med rent koldt vand med højtryksrensere. Der benyttes sæbe til rengøring og der desinficeres p.t. med Virkon S. Efterfølgende kalkes med læsket brændt kalk. Det kan komme på tale at bruge andre desinfektionsmidler og procedurer. Der vil i givet fald anvendes midler, der er godkendt til formålet. Den nye stald vil blive vasket og desinficeret på samme måde.

I den eksisterende slagtesvinestald er der overbrusningsanlæg og i den nye stald kommer der iblødsætnings- og overbrusningsanlæg. Anlæggene anvendes til iblødsætning af staldene før vask samt køling (overbrusning af dyrene).

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknologi:

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene, og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Af BREF-dokumentet fremgår det, at følgende staldsystemer er BAT (da smågrise udgår, er BAT ikke beskrevet for smågrise):

Staldsystemer for grise, slagtesvinestalden

- et fuldspaltet gulv med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

Ifølge Dansk Svineproduktion har staldtyper med gyllekanaler med skrå vægge og skrånende gødningskakter samt stier med et centralt konvekst massivt gulv ikke fundet udbredelse i Danmark. Der findes p.t. 15 teknologiblade:

- Køling af gyllen i svinestalde (2. udgave, revideret 26.01.2011)
- Køling af gylle i stalde til søer og smågrise (1. udgave oprettet 26.01.2011)
- Fast overdækning af gyllebeholder (1. udgave, oprettet 11.11.2010)
- Benzoesyre til smågrise (1. udgave, oprettet 24.11.2010)
- Råprotein i slagtesvinefoder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Råprotein i smågrisefoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i smågrisefoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i slagtesvinefoder (1. udgave, oprettet 30.06.2010)
- Svovlsyrebehandling af gylle (i slagtesvinestalde) (2. udgave, revideret 20.12.2010)
- Svovlsyrebehandling af gylle i smågrisestalde (1. udgave, oprettet 20.12.2010)
- Kemisk luftrensning med syre, slagtesvin (3. udgave, revideret 23.05.2011)
- Kemisk luftrensning med syre, smågrise (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Smågrise (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Slagtesvin (1. udgave revideret 23.05.2011)
- Delvist fast gulv, slagtesvin (3. udgave revideret 29.03.2011)

Efter udvidelsen vil der være følgende staldgulve:

Stald afsnit	Gulvtype	BAT
ST-91511	Stier til slagtesvin på drænet gulv og spalter af beton	BAT ifølge BREF
ST-91513	Stier til smågrise enten på 50 % fast gulv af beton og 50 % støbejernsspalter eller på 1/3 fast gulv og 1/3 drænet gulv af beton samt 1/3 spalter i støbejern samt gyllekøling	BAT ifølge BREF og teknologiblad

Der er "træk- og slip" i alle stalde som benyttes efter udvidelsen. Anlægget indeholder altså primært stalde med delvis spaltegulve med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle. Hvor ofte "hyppig fjernelse" er, er ikke nærmere defineret i BREF-dokumentet. Der udsluses gylle ca. hver tredje uge, og normalt aldrig i tidsrummet fredag eftermiddag til og med søndag samt på helligdage.

BAT for ammoniak:

Beregning af ammoniakemissionsniveauet jf. de nye "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" for smågrise og slagtesvin viser, at ammoniakemissionsniveauet maksimalt må være 2.004,54 kg (se bilag 5). Beregningerne er foretaget efter Miljøstyrelsens vejledninger fra maj 2011.

Da emissionen ifølge www.husdyrgodkendelse.dk er 1998,40 kg NH₃-N, lever ansøgningen op til Miljøstyrelsens udmeldte BAT-niveauer. Forskellen på emissionsniveauet for denne ansøgning og en tilsvarende ansøgning for et helt nyt staldanlæg med samme dyrehold er på 409,60 kg NH₃-N (1998,40 kg – 1.588,80 kg).

Uddrag af "Korte nyheder nr. 7" fra 22. september 2010:

For eksisterende anlægsdele kan Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for eksisterende anlægsdele derimod ikke direkte lægges til grund uden en konkret vurdering, som tager hensyn til karakteren af det konkrete, eksisterende anlæg. Dette skyldes, at Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for eksisterende anlæg er baseret på en vurdering af, hvad der som minimum vil kunne opnås teknisk og økonomisk på eksisterende anlægsdele – uanset alder og udformning. Denne sidste del af vurderingen som inddrager det eksisterende anlægs karakter, og begrunder hvad der er teknisk og økonomisk opnåeligt, vil derfor fortsat skulle foretages af kommunerne.

Denne praksis benytter Natur- og Miljøklagenævnet dog ikke (se fx NMK-132-00522, NMK-132). Natur- og Miljøklagenævnet forholder sig udelukkende til, at de vejledende emissionsværdier for henholdsvis eksisterende og nye stalde overholdes samlet. Der er derfor ikke udarbejdet økonomiske fravalgsberegninger for fx overdækning af gyllebeholder, foderkorrektion, svovlsyrebehandling af gylle, luftrensning mv.

De eksisterende stalde forventes at kunne drives videre de næste ca. 15-20 år uden gennemgribende renoveringer og den nye smågrisestald forventes tidligst at skulle gennemgribende renoveres om ca. 30 år.

Ud over BREF-dokumentet og teknologibladene er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. Med de angivne tilpasninger kommer systemet til den konklusion, at ammoniakreduktionskravet er overholdt. Ammoniakreduktionskravet er politisk vedtaget og indarbejdet i www.husdyrgodkendelse.dk.

På baggrund heraf, må vi antage, at de eksisterende stalde kan fortsætte indtil videre og det nye staldanlæg kan etableres som ønsket.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at det generelle ammoniakreduktionskrav overholdes stilles vilkår om, at stald ST-91513 indrettes med delvis fast gulv og gyllekøling.

Miljøstyrelsen har udsendt "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af smågrise (gyllebase-rede systemer)" og "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste til-

gængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin (gyllebaserede systemer)”.

Sønderborg Kommune har beregnet emissionsgrænseværdien for det ansøgte projekt ud fra vejledningerne. Emissionsgrænseværdien er baseret på, at ansøgningen omfatter dels en produktion i de eksisterende bygninger og dels nybyggeri af en stald til smågrise. Beregningen fremgår af bilag 5. Beregningen viser, at det ansøgte projekt må have en samlet emissionsgrænseværdi på 2.004,54 kg H₃-N per år.

Da projektet har en ammoniakemission på 1.998,40 kg NH₃-N / år lever det op til BAT. Se nedenstående tabel 6:

Tabel 6. Ammoniakemission

	Ammoniakemission
Emissionsgrænseværdier beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledning	2.004,54 kg
Beregnet emission i www.husdyrgodkendelse.dk	1.998,40 kg
Emissionsgrænseniveauet er overholdt med:	6,14 kg

Ansøger har blandt andre virkemidler benyttet gyllekøling og delvis fast gulv i den nye smågrise-stald for at leve op til BAT. Der stilles vilkår til dette i godkendelsens forskellige afsnit.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at ansøger har redegjort for Bedste Tilgængelige Staldteknologi og at projektet lever op til BAT. Læs mere om gyllekøling i afsnit 3.5 Vilkår til gyllekøling begrundes i det nævnte afsnit.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående at projektet lever op til BAT, og at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning.

Hvis hele godkendelsen mod forventning ikke udnyttes, kan det udløse et tillæg til miljøgodkendelse efter en konkret vurdering. Ansøger skal dog til enhver tid kunne dokumentere, at det vejledende emissionsgrænseniveau for ammoniak for den etablerede produktion er overholdt. Der tages her udgangspunkt i de vejledende emissionsgrænseniveauer gældende på godkendelsestidspunktet. Dokumentationen for dette skal være tilgængeligt ved ordinært tilsyn.

3.4 Ventilation

Al ventilation på ejendommen er mekanisk ventilation. Ventilationstype, maksimal ventilation, antal afkast og højde over kip fremgår af tabel 7 herunder.

Tabel 7. Oplysninger om ventilation

Stald nr.	Ventilationstype	Maks. ventilation i m³/h	Antal afkast	Placering af afkast
ST-91511	Skov/Burup undertryksventilation, 2 indsugningsskorstene	7 x 12.000	7 x (1 ud + 2 ind)	ca. +0,5 m
ST-91513	Forventet Skov Multi-	9 x 24.000	2 afkast pr. sektion	maks. ½ m over kip

	step undertryksventilation med loftsventiler			
--	--	--	--	--

Ventilationsafkast efter udvidelsen er beskrevet, sådan som anlægget forventes opført. Der kan komme mindre ændringer med hensyn til ventilationsydelse og antal afkast.

Der er alarm og nødventilation i alle staldafsnit.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknologi for ventilation:

Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden). Der er temperaturstyring, alarmer mv. på ventilationsanlæggene/staldene. Evt. varmetilsætning styres hovedsageligt af termostater.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug, stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlæggene. Der stilles også vilkår om, at ventilationen skal rengøres minimum en gang årligt eller efter hvert hold ved holddrift (fx smågrisestalde). Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke giver anledning til gener for de omkringboende. På baggrund af ejendommens placering i forhold til naboer, vurderes det, at der ikke skal stilles vilkår til de eksisterende eller kommende ventilationsafkast ud over, at de skal føres minimum 0,7 m over tagfladen, det sted det føres ud.

Det mekaniske ventilationssystem er styret af et temperaturregulerende styringssystem. Ventilationsystemet efterses og rengøres efter hvert hold. Der stilles vilkår om, at der skal installeres undertryksventilation i det nye staldanlæg, da dette har det laveste elforbrug. Det er miljømyndighedens vurdering, at ventilationen af staldene lever op til BAT, når vilkår efterleves.

Ændringer af ventilationsarrangementer må kun ske efter forudgående accept fra Sønderborg Kommune.

3.5 Fodring

Foderet opbevares i nudrift hovedsageligt i siloer i laden. Foderet blæses ind i siloerne. Fodring sker som vådfodring til slagtesvinene og tørfodring til smågrisene. I ansøgt drift vådfodres ved slagtesvinene. Der er eget mølteri til foderproduktionen til slagtesvinene. Smågrisene i den nye stald vil blive tørfodret med indkøbt færdigfoder. Der er placeret en udendørs silo ved side af dybstrøelsesstalden til smågrise. I ansøgt drift etableres nye fodersiloer ude ved den nye stald på en betonpladsform ved siden af forrummet. Fodersiloerne bliver 2 stk. af 13,7 tons og 2 stk. af 16,9 tons henholdsvis 7 m og 8 m høje i grå/hvid glasfiber eller alternativt 4 stk. ca. 17 tons 8 m høje i grå/hvid glasfiber.

Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet særlige oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal. Der ønskes ikke benyttet foderkorrektionsfaktor for at leve op til BAT og ammoniakreduktionskravet, hvorfor der heller ikke er indtastet foderoplysninger i ansøgt drift. Der er ikke ensilageoplag på ejendommen.

Der arbejdes løbende på at foderoptimere både med hensyn til dyrenes trivsel og miljøbelastningen. Pt. fodres med 2 blandinger til slagtesvinene og 2 til smågrisene. Fremadrettet forventes der benyttet 3 til 4 blandinger til smågrisene.

Der benyttes p.t. benzoesyre og andre syrer i smågriseblandingen, men indhold og syretyper kan variere. Generelt benyttes benzoesyre i forbindelse med sygdomsproblemer (fx Salmonella). Der ønskes derfor ingen restriktioner i form af krav om faste mængder tilsat benzoesyre.

Ansøger oplyser følgende om BAT for foder:

Der anvendes foder indeholdende et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF).

Vejledende niveauer for råprotein i BAT-foder til svin fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Vejledende niveau for råprotein i BAT-foder til svin.

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾
Fravænnede grise	< 10 kg	19-21	0,75-0,85
Smågrise	< 25 kg	17,5-19,5	0,60-0,70
Slagtesvin	25-50 kg	15-17	0,45-0,55
Slagtesvin	50-110 kg	14-15	0,38-0,49

¹⁾ Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer

²⁾ Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase

BAT for fosfor:

I forhold til de ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)” for smågrise og slagtesvin, er det Miljøstyrelsens udmelding, at emissionsgrænseværdien for fosfor fra smågrise og slagtesvin er maks. 27,8 kg P/DE ab lager og 20,5 kg P/DE ab lager (også angivet som maks. 39 kg P/ha og 26 kg P/ha). Med 113,33 DE smågrise og 80,46 DE slagtesvin bliver det maks. 24,77 kg P/DE ab lager. www.husdyrgodkendelse.dk kommer frem til, at der er gennemsnitligt 24,14 kg P/DE ab lager for det ansøgte projekt.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til fodring for et projekt af den omhandlede størrelse, når foderet ligger indenfor de vejledende BAT-niveauer og når der anvendes fasefodring.

Der stilles vilkår om, at ansøger skal dokumentere foderets indhold af råprotein og samlet fosforindhold for at sikre at der sker en god udnyttelse af det tilsatte fosfor i foderet. Dokumentation skal gemmes i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

For at sikre en god udnyttelse af foder som ressource, stilles der vilkår om mængden af forbrugt foder og opstået spild skal noteres i en driftsjournal.

Det vurderes, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang, hvis ovennævnte vilkår overholdes.

3.6 Gyllekøling

Der installeres gyllekøling i stald ST-91513 med en effekt på 9,5 %.

Beregningerne viser, at den genvundne varme dækker smågrisestaldens behov for varme. På ansøgningstidspunktet er der ikke taget stilling til varmepumpens endelige størrelse og placering. Derudover installeres jordvarme, som kan supplere varmegenindvindingen fra gyllekølingen.

Med et samlet gyllekummeareal på 864 m² med træk og slip system, kan den nødvendige køleeffekt beregnes ud fra Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009. Der skal således være en køleeffekt på gennemsnitligt 9,89 W/m² og varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 8.546 W. Se bilag 6.

Tabel 9. Gyllekøling – nødvendig køleeffekt

Stald	Ammoniakreduktion	Nødvendig køleeffekt pr. m ² (W/m ²)	Nødvendig køleeffekt i alt (kW)
ST-91513	9,5	9,89	8,55 kW

Overskudsvarme genbruges til opvarmning af gulve i smågrisestalden jf. bilag 6. Inden staldene tages i brug, fremsendes en beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til nødvendige køleeffekter angivet i oversigten herover.

Som udgangspunkt vil anlægget køre året rundt, men afhængigt af varmepumpens størrelse vil det faktiske antal driftstimer kunne variere.

Gyllekølingsslagerne vil blive støbt ned i kanalbunden i stalden. Slangerne vil blive koblet til en varmepumpe. Det er endnu ikke afgjort, hvor varmepumpen skal opstilles. Slangerne er DS godkendte PEL-slang. Der anvendes kølevæske i køleslangerne. Kølevæsken består af ethylenglycol og natrium 2-ethylhexanoat. Der installeres trykfaldsalarm på væskestand i køleslang. Ansøger har søgt om tilladelse efter § 19 i Miljøbeskyttelsesloven.

Miljømyndighedens vurdering

Som beskrevet i afsnit 3.2 og 3.3 Husdyrhold og staldindretning vurderer Sønderborg Kommune, at det i et projekt af den omhandlede størrelse og som følge af de konkrete forhold i ansøgningen er BAT at etablere gyllekøling i stalde, i det omfang den indvundne varme kan genanvendes.

Gyllekølingsanlægget etableres med henblik på at reducere ammoniakemissionen, jf. afsnit 5.1, hvorfor der stilles vilkår herom, herunder vilkår til indretning, vedligeholdelse og drift.

Den månedlige driftstid, hvor varmepumpen kører efter ibrugtagning, skal noteres i en driftsjournal. Desuden stilles der vilkår om, at kølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågnings-system og alarm, så systemet i tilfælde af lækage stopper automatisk.

Det vurderes, at der med den beskrevne praksis kan opnås en gennemsnitlig ammoniakreduktion over året på 9,5 %, da anlægget er dimensioneret i henhold til Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009.

Det vurderes desuden, at det er sikret at overskudsvarmen fra gyllekøling bliver udnyttet.

I forbindelse med gyllekølingsanlægget vil der komme til at løbe slanger med kølevæske i jorden uden for staldene. For at sikre mod risikoen for forurening af jord og grundvand stilles der vilkår

om, at staldene ikke må bygges før en tilladelse til etablering af gyllekølingsanlægget efter Miljøbeskyttelseslovens § 19 er meddelt af afdelingen for Vand og Jord, Sønderborg Kommune. Sønderborg Kommune vurderer, at vilkårene i tilladelsen efter § 19 i Miljøbeskyttelsesloven sikrer mod risiko for forurening af jord og grundvand. Der er d. 14. november 2012 meddelt foreløbig tilladelse fra Vand og Jord til etablering af gyllekølingsanlægget.

Vilkårene for gyllekøling er fastsat i overensstemmelse med vilkårsforslagene i BAT-blad Køling af gyllen i svinestalde 1. udgave 19.05.2009.

3.7 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som i tabel 10.

Ifølge Håndbog i svinehold 2008 er elforbruget ca. 11 kWh pr. slagtesvin. Der er dog ikke angivet tal for smågrise. Elforbruget er skønnet ud fra nuværende forbrug, beregnet forbrug til varmepumpe mv.

Elforbruget dækker ventilation, belysning, gyllepumper, drift af foderanlæg, gyllekølings- og jordvarmeanlæg og øvrige elektriske maskiner.

Tabel 10. Forbrug af energi.

	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
El til produktionen	47.000 kWh	150.000 kWh
El til stuehus og medarbejderbolig	6.000 kWh	6.000 kWh
I alt	53.000 kWh	156.000 kWh

Ejendommens årlige elforbrug forventes at stige fra 53.000 kWh til 156.000 kWh efter udvidelsen. Det svarer til en forøgelse på 194 %.

Ejendommens forventede vandforbrug fremgår af tabel 11.

Tabel 11. Forbrug af vand.

	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Drikkevand, vask i stalde, overbrusning mv. fra vandværk	ca. 2.500 m ³	ca. 5.400 m ³
Vaskevand	ca. 100 m ³	ca. 100 m ³
I alt	ca. 2.600 m ³	ca. 5.500 m ³

Vand kommer fra Skelde Vandværk og forbruget i nudrift er det gennemsnitlige forbrug på ejendommen. Forbruget i ansøgt drift er skønnet ud fra normtal jf. Håndbog i svinehold.

Bedriftens årlige vandforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 2.600 m³ til 5.500 m³ efter udvidelsen/ændringen. Det svarer til en forøgelse på 112 %.

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger (BAT):

Den eksisterende slagtesvinestald og den nye stald bliver isoleret. Den eksisterende smågrisestald er uisolert og med naturlig ventilation (der benyttes ingen opvarmning) – stalden tages ud af drift.

For at spare på energien udskiftes almindelige pærer løbende i eksisterende stalde med lavenergi-pærer. Den nye stald bliver indrettet med lavenergilysstofrør. Der er/bliver installeret automatisk tænd og sluk på belysningen i staldene. Lyset vil være tændt fra ca. 6-22 afhængigt af lysindfald (lyset slukker ved tilstrækkeligt dagslys).

Der benyttes eksisterende undertryksventilation i alle stalde, med trinløs hastighedsregulering af udsugningsmotorer. Ventilationen på den nye stald bliver Multistep undertryksventilation (strømbesparende).

Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden). Der er temperaturstyring, alarmer mv. på ventilationsanlæggene/staldene. Evt. varmetilsætning styres hovedsageligt af termostater.

Varme fra gyllekøling benyttes til opvarmning af det faste gulv i stalden, samt til opvarmning af mandskabsrummet.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation samt gyllekøling og genanvendelse af varme herfra).

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

I den eksisterende slagtesvinestald er drikkeventilerne hovedsageligt placeret over langkrybberne, hvorved vandspild undgås. I den nye stald kommer der drikkekopper i foderautomaten, hvilket medfører at vandspild spises af dyrene sammen med foderet.

I den eksisterende slagtesvinestald er der overbrusningsanlæg og i den nye stald kommer der iblødsætnings- og overbrusningsanlæg. Anlæggene anvendes til iblødsætning af staldene før vask samt køling (overbrusning af dyrene). Efterfølgende vaskes med højtryksrensere og koldt vand. Vask med højtryksrensere er vandbesparende.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af iblødsætningsanlæg, vask med højtryksrensere og ventiler og drikkekopper integreret i fodringsanlægget). Vandforbruget måles ikke som sådant, men tjekkes løbende for brud. Staldene kontrolleres dagligt, og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Miljømyndighedens vurdering

I henhold til Videnscenter for Svineproduktions Rentabilitetsberegninger for svinehold er elforbruget for en tilsvarende produktion 247.000 kWh. Det forventede forbrug i ansøgt drift på 153.000 kWh er derfor lavere end normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at ejendommen skal gennemgå et energieftersyn, hvis elforbruget overstiger 250.000 kWh. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos elselskabet.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis besøgsrapporten viser energiforbedringer, som via be-

sparelse på el kan tilbagebetales indenfor to år, skal disse udføres senest to år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst fem år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af tabel 11, at det forventede vandforbrug vil være ca. 5.500 m³ årligt efter udvidelsen.

Det skønnede vandforbrug beregnet ud fra "Håndbog for svinehold 2008" for en tilsvarende produktion er 4.900 m³ +/- 25 %. Det vurderes derfor, at det forventede vandforbrug på ejendommen ligger inden for normtallene. For at sikre en god udnyttelse af vandressourcerne stilles der vilkår om, at hvis vandforbruget stiger over 5.500 m³ årligt, skal ansøger indsende en redegørelse til kommunen om, hvorfor vandforbruget er steget, og hvilke tiltag der planlægges brugt til at nedbringe vandforbruget.

For at sikre, at der sker en god udnyttelse af ressourcerne, stilles der vilkår om, at forbruget af vand skal registreres årligt, således at det er muligt at følge forbruget og dermed lave en indsats, hvis forbruget stiger.

Det er miljømyndighedens vurdering, at virksomheden lever op til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis ovenstående vilkår overholdes og virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

3.8 Spildevand

Rengøringsvand og drikkevandsspild er beregnet og indgår i den samlede gyllemængde. Tabel 12 viser en oversigt over spildevand.

Tabel 12. Oversigt over spildevand

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	ca. 300 m ³	ca. 1.000 m ³	Via kanaler til gyllebeholder	Ingen
Vaskevand fra vaskepladsen	Ca. 100 m ³	Ca. 100 m ³	Via kanaler til gyllebeholder	Ingen
Regnvand tilledt gyllebeholder fra vaskeplads	Ca. 70 m ³	Ca. 70 m ³	Via kanaler til gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand stuehus + medhjælperbolig	Ca. 200 m ³	Ca. 200 m ³	Septiktank og via rørledninger til Skeldevig	Septiktanke
Tagvand fra eksisterende bygninger	Ca. 1.600 m ³	Ca. 1.600 m ³	Dels via rørledninger til Skeldevig og dels nedsivning direkte i jorden (maskinhus)	Ingen
Tagvand fra ny stald	0 m ³	Ca. 1.815 m ³	Til nedsivning i faskine	Ingen

Mængden af rengøringsvand til vask af stalde, drikkevandsspild og vand til overbrusning er skønnet ud fra normtal.

Tagvand fra den nye stald vil blive nedsivet. Der er fremsendt en separat ansøgning om nedsivning og der er meddelt nedsivningstilladelse d. 16. november 2012.

Der etableres endvidere en ca. 5 m³ samletank til opsamling af sanitært spildevand fra wc og bad i forrummet i den nye stald. Der er i forbindelse med denne godkendelse søgt om etablering af samletanken.

Vaskeplads

Bekæmpelsesmidler og øvrige kemikalier opbevares i aflåst kemikalieskab i et frostfrit rum i eksisterende maskinhus på Overballe 15. Der er intet afløb i skabet eller rummet.

Bedriften har egen sprøjte. Sprøjten er med vandtank, så sprøjten kan skylles i marken, og vandet indgår i behandlingen af markerne.

Påfyldning af marksprøjte foregår i/ved maskinhuset ved Overballe 15. Der er ikke mulighed for tilbageløb fra sprøjte til vandboring. Sprøjten vaskes på vaskepladsen på Overballe 23 med afløb til gyllebeholder.

Spildevand tilledt gyllebeholder

Jf. standardkapacitetsberegning er der for smågrise beregnet 0,144 m³ gylle/gris 7,2-33 kg (heri er der inkluderet 20 l vaskevand pr. dyr og 15 l drikkevandsspild). For slagtesvin er der 0,600 m³ gylle/dyr 30-115 kg (heri er der inkluderet 25 l vaskevand pr. dyr og 75 l drikkevandsspild).

Kapacitetsberegning (nudrift):

$$2.165 \text{ slagtesvin } 30-115 \text{ kg} \times 0,600 \text{ m}^3 = 1.299 \text{ m}^3$$

$$\text{Vaskevand og regnvand fra vaskeplads} = 170 \text{ m}^3$$

$$\text{I alt } 1.469 \text{ m}^3 \text{ gylle mv.}$$

Opbevaringskapacitet i gyllebeholder: 1.530 m³

Dvs. ca. et års opbevaringskapacitet i gyllebeholder alene.

Kapacitetsberegning (ansøgt drift):

$$2.500 \text{ slagtesvin} \times 0,600 \text{ m}^3 = 1.500 \text{ m}^3$$

$$21.700 \text{ smågrise} \times 0,144 \text{ m}^3 = 3.134 \text{ m}^3$$

$$\text{Vaskevand og regnvand fra vaskeplads} = 170 \text{ m}^3$$

$$\text{I alt } 4.804 \text{ m}^3$$

Opbevaringskapacitet: 1.530 m³, 1.400 m³ i lejet beholder på Overballe 15, ca. 360 m³ i eksisterende kanaler og ca. 330 m³ i den nye smågrisestald, i alt 3.620 m³.

Der er altså 9,1 måneders opbevaringskapacitet.

Miljømyndighedens vurdering

De beskrevne spildevandstyper kan opdeles i sanitært spildevand (fra stuehus og folkerum), spildevand fra husdyrproduktionen (vask af stalde, maskiner mv. samt regnvand fra vaskepladsen) samt uforurenede regnvand fra tage og omgivende arealer. Sønderborg Kommune vurderer, at når sanitært spildevand afledes til septiktank/samletank og når spildevandet fra husdyrproduktionen ledes til gyllebeholdere og uforurenede regnvand nedsives, så sker afledningen miljømæssigt forsvarligt.

Der gives efter meddelelse af denne godkendelse tilladelse fra Vand og Jord til etablering af en samletank til sanitært spildevand fra den nye staldbygning.

For at sikre mod forurening i forbindelse med vask af maskiner mv. stilles vilkår om, at vask af landbrugsmaskiner, sprøjte og transportbiler mv. skal ske på en vaskeplads med en tæt, befæstet bund med afløb til forbeholder eller gyllebeholder. Pladsen skal være to meter længere og bredere, end den største maskine, som vaskes derpå.

Der sker en forøgelse i den samlede tagflade med afløb på 1.670 m². Der er ansøgt om at nedsive tagvandet fra den nye staldbygning. Der er meddelt tilladelse til nedsivning d. 16. november 2012.

Sønderborg kommune vurderer, at udledningen af næringsstoffer i vandet fra tagflader og lignende, ikke vil skade miljøet, når vilkårene i nedsivningstilladelsen er overholdt. Vilklårene er nærmere beskrevet i nedsivningstilladelsen.

Der må ikke tages vand til påfyldning direkte fra boring eller overfladevand.

3.9 Affald

Tabel 13 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede.

Tabel 13. Affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	I maskinhus Overballe 15	Dansk Olie Genbrug	Kendes ikke	ca. 0 l fra Overballe 23	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	I maskinhus Overballe 15	Transporterer selv	ca. 0 stk.	ca. 0 stk.	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	I maskinhus Overballe 15	Transporterer selv	Containerplads, Skodsbøl eller autoriseret skrot- handler	Normalt ingen	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	I aflåst skab til kemikalier. Overballe 15	Transporterer selv	Containerplads, Skodsbøl	Normalt intet	20.01.19	05.12
Tomme pesticiddunke	Overballe 15	Transporterer selv/smides i brændbart affald	Containerplads, Skodsbøl/ Sønderborg Kraftvarmeværk I/S	Ca. 100-200 stk.	20.01.19	05.12
Spraydåser	I kasser i stalde	Transporterer selv	Containerplads, Skodsbøl	ca. 400 stk.	15.01.10	23.00
Kanyler i særlig beholder	I kanylebokse i stalde	Transporterer selv	Containerplads, Skodsbøl	ca. 2 bokse	18.02.02	66.00
Medicinrester	Skab i forrum	Transporterer selv	Apotek	Normalt intet	18.02.08	05.13
Batterier – alle	I kon-	Transporte-	Container-	ca. 200 stk.	20.01.33	77.00

typer	tor/forrum	rer selv	plads, Skodsbøl			
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Maskinhus Overballe 15	Transporterer selv	Containerplads, Skodsbøl	ca. 400 kg	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Maskinhus Overballe 15	Transporterer selv	Containerplads, Skodsbøl	ca. 200 kg	15.01.02	52.00
Tomme medicin-glas	I forrum i stalde	Knud Erik Heissel A/S	Sønderborg Kraftvarmeværk I/S	ca. 200 stk.	15..01.07	51.00
Lysstofrør og elsparepærer	I forrum i stalde	Transporterer selv	Containerplads, Skodsbøl	ca. 10-300 stk.	20.01.21	79.00
Jern og metal	Afhænger af størrelsen	Variierer	Kendes ikke	0-5 tons	02.01.10	56.20
Diverse brændbart	Container ved maskinhuset Overballe 15	Knud Erik Heissel A/S	Sønderborg Kraftvarmeværk I/S	ca. 12 x 3 m ³	Afhængig af indhold	19.00

Affald der er tilknyttet jordbruget f.eks. bekæmpelsesmidler, spildolie osv. er tilknyttet ejendommen beliggende Overballe 15.

Herudover er der almindeligt husholdningsaffald fra beboelserne og andet affald, som ikke har noget med CVR-nr. 21755745 at gøre. Husholdningsaffaldet afhentes via den kommunale indsamlingsordning.

Medicin opbevares sammen med medicinrester.

Døde grise opbevares i henholdsvis plastcontainere eller under kadaverkap. Ved den nye stald vil der blive opsat en kølecontainer. Forud for afhentning køres containerne ned til Overballe 23. Slagtesvin lægges på spalter under en kadaverkap. DAKA afhenter efter aftale.

Pladsen er ikke umiddelbart synlig for forbipasserende.

I nudrift er der afleveret ca. 60 enkelt dyr og 20 containere med smågrise til destruktion. Efter omlægningen forventes antallet af dyr afleveret til destruktion at blive på ca. 70 enkeltdyr og ca. 52 containere med smågrise.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre en korrekt affaldshåndtering stilles vilkår til opbevaring, håndtering samt bortskaffelse af rester af bekæmpelsesmidler og farligt affald.

Vilkårene vurderes at være tilstrækkelige til at forhindre gener for omgivelserne og forurening fra affald.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*

- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2011*
- *Regulativ for husholdningsaffald, 2011*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

Undtaget er dog bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*, som ikke gælder godkendelsespligtige virksomheder, og dermed ikke for denne ejendom. For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald og kemikalier, stilles der vilkår herom. Vilkårene vil være i overensstemmelse med bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*.

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

3.10 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.7.

Tabel 14 viser en oversigt over forbruget af råvarer og hjælpestoffer.

Tabel 14. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Fyringsolie til produktionen	0 l	0 l
Dieselolie til produktionen – varmekanoner til udtørring af staldafsnit	1.000 l	3.000 l
Halm til opvarmning	Ca. 80 tons	Ca. 80 tons
Halm til strøelse	Ca. 40 tons	Ca. 10 tons

Fremover skal der ikke bruges halm til dybstrøelse. Når der etableres gyllekøling, vil der heller ikke være behov for at benytte fyringsolie i smågrisestalden. Varmen fra gyllekølingen vil kunne suppleres med jordvarme.

Der vil skulle bruges dieselolie til kortvarig opvarmning af staldafsnittene inden der indsættes smågrise. Dieselolien vil blive opbevaret i tankanlæg opstillet på fast bund ved forrummet til den nye stald. Dieselolietanken er endnu ikke indkøbt, så størrelse og diverse andre oplysninger er endnu ukendte se tabel 15.

Tabel 15. Tankanlæg

Anvendes til:	Størrelse	Fremstillingsår	Tanknr.	Typegodk.nr.	Placering
Dieselolie til varmekanoner	1.200 - 1.800 l	Ukendt	-	-	Ved forrummet til den nye smågrisestald

Kemikalier opbevares i kemikalieskab i maskinhuset (Overballe 15). Olieråvarer opbevares i maskinhuset på Overballe 15 (motorolie, gearkasseolie, hydraulikolie, dieselolie mv.). Alle tønder med spildolie opbevares på bakker hævet på riste. Bakkerne kan rumme indholdet af den største beholder, der opbevares på bakken.

Miljømyndighedens vurdering

Der forventes intet forbrug af fyringsolie, eftersom ejendommen efter udvidelsen primært vil blive opvarmet med varme genvundet ved gyllekøling og jordvarme. Beboelserne opvarmes af halmfyret placeret på Overballe 15.

Der stilles vilkår til opbevaring og tankning af dieselolie. Der gøres opmærksom på, at nye tankanlæg skal anmeldes til Sønderborg Kommune.

3.11 Driftsforstyrrelser eller uheld

Vask af maskiner er i nudrift foregået enten på marken eller på vaskeplads på Overballe 23. Påfyldning af marksprøjte foregår på fyldepladsen ved maskinhuset på Overballe 15. Der er ikke mulighed for tilbageløb fra sprøjte til vandboring.

Udkørsel af gylle udføres i nudrift og formodentligt også på sigt af maskinstation. Udbringningen sker p.t. primært med slæbeslanger. Der er ikke etableret faste påfyldningspladser ved den eksisterende gyllebeholder. Skulle der ske spild i forbindelse med overpumpning til gyllevogn eller lastbil ved beholderen, vil gyllen øjeblikkeligt blive samlet op. Der har hidtil kun været spild, der vurderes at være bagatelagtige / ikke større, end hvad planterne kan optage.

Ved flytning af gylle benyttes enten gyllevogn eller lastbil med sugetårn med tilbageløb. Dette mindsker risikoen for spild.

I forbindelse med udbringning af gylle vurderes vejret før udbringning, så der ikke køres ud, hvis der er risiko for store nedbørsmængder. Ingen af de ejede og forpagtede arealer har hældning direkte ned til vandløb eller hav. De steder, hvor der er marker med større hældning, når markerne at flade ud, så der ikke er risiko for afstrømning.

Pga. højdeforskel mellem forbeholder og kanaler kan der ikke ske overløb fra fortank, når gyllekanalerne i staldene tømmes. Den nye forbeholder ved den nye stald bliver ligeledes indrettet, så der ikke kan ske overløb.

Der er ingen fastmonterede pumper på gyllebeholderne. Gyllebeholderen på 1.530 m³ har påmonteret gyllealarm, som kan registrere pludselige fald af overfladen i beholderen og meddele dette elektronisk til driftsherren.

Hvis en gyllevogn vælter - eller gyllebeholderen springer - eller der sker overfyldning af en gyllebeholder trods faste procedurer om tjek af kapacitet før overpumpning - vil opsamling af gylle øjeblikkeligt blive iværksat og beredskabet tilkaldt.

Risikoen for sammenbrud af en gyllebeholder vurderes at være ekstrem lille, idet beholderen tilses jævnlige (hvert 5. år, da beholderen ligger under 100 m fra sø) via beholderkontrolordningen og eventuelle skader repareres løbende.

I forbindelse med fx sygdomsudbrud med efterfølgende restriktioner over for svineflytninger eller slagteristrejke kan der ske en midlertidig ophobning af dyr på ejendommen. Dette vil bevirke, at lugtemissionen fra stalden bliver større end normalt. Denne situation forventes at forekomme meget sjældent.

Der er blevet udarbejdet en beredskabsplan, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet, se bilag 9.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Ansøger har udarbejdet en beredskabsplan, som forholder sig til uheld med fx gylle og kemikalier. Beredskabsplanen skal minimum hvert andet år gennemgås og eventuelt rettes til, såfremt der er sket ændringer.

4 Gødningsproduktion og –håndtering

4.1 Gødningstyper og mængder

Den samlede gødningsproduktion består af husdyrgødning fra ejendommen og det tilførte husdyrgødning fra Overballe 15 og Bøsbækvej 15, 6310 Broager. Tabel 16 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion. Tabel 16 viser også en oversigt over indholdet af kvælstof og fosfor, samt produktionens størrelse i antal DE. Det fremgår også af tabellen om gyllen produceres, afsættes eller modtages. Der fraføres ikke gødning til gylleaftaler fra produktionen på Overballe 23.

Tabel 16. Oversigt over husdyrgødning

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Gylle	17.534,85	4.694,94	75	193,78
Gylle fra bedriftens andre ejendomme	5.397,00	1.295,28	75	53,97
I alt til rådighed	22.931,85	5.990,22	75	247,75

Tabel 17 viser en oversigt over forpagtninger.

Tabel 17. Oversigt over harmoniarealet

	Udbringningsareal
Eget areal Overballe 15 og 23	142,02 ha
Forpagtet areal Bøsbækvej 15, 6310 Broager. Ejet af Jens Lei	ca. 51,75 ha
Forpagtet areal Havnevej 44, 6320 Egersund. Ejet af Carl Matzen (21-2 CM)	ca. 3,23 ha
Forpagtet areal Overballe 27, 6310 Broager. Ejet af Tage Andresen. Del af mark 4-1.	Ca. 0,56 ha
I alt opmålt i www.husdyrgodkendelse.dk	197,55 ha

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der er tilstrækkeligt areal til rådighed til den ansøgte produktion. Der stilles ikke vilkår.

4.2 Flydende husdyrgødning

Der er foretaget en kapacitetsberegning i forbindelse med ansøgningen, se afsnit 3.8. Den beregnede gødningsmængde (inklusive rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand) er i alt 4.804 m³ pr. år. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen i kanaler, fortanke og gyllebeholder og gyllebeholder på anden ejendom på 3.661 m³, hvilket svarer til 9,1 måneders opbevaring. Der er indgået en lejeaftale på en gyllebeholder på ejerens anden ejendom Overballe 15.

Tabel 18 viser en oversigt over opbevaringen af husdyrgødningen. % før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 18. Oversigt over anlæg til gødningsopbevaring

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelsesår	Overdækning	% før	% efter
Gyllebeholder	ca. 1.530	1988	Flydelag/halm	100	52
Fortank	ca. 20	1988	Betonlåg	-	-
Eksisterende kanaler	ca. 360	Forskellige år	Ingen	-	-
Ny forbeholder	ca. 21	Forventet 2013	Betonlåg	-	-
Nye kanaler	ca. 330	Forventet 2013	Ingen	-	-
Opbevaringsaftale Overballe 15	ca. 1.400	1995	Flydelag/halm	0	48
I alt	Ca. 3.661	-	-	-	-

For at få et tal for ammoniakemissionen, som kan benyttes til at vurdere, om BAT-ammoniakemissionsniveauet er opnået, og for at få den mest mulige korrekte ammoniakemission fra stald og lager og dermed deposition i nærliggende naturområder, er gyllebeholderen på Overballe 15 på 3.640 m³ indtegnet i ansøgningssystemet.

Der tilføres ikke gylle fra andre ejendomme til gyllebeholderen. Der tilføres kun gylle, vaskevand, drikkevandsspild og vaskvand fra vaskeplads.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Da der er tale om:

- en stabil gyllebeholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- gyllebeholderens bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykket rør

- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- beholderen er overdækket med naturligt flydelag (sikres ved at tilsætte halm efter hver tømning)

og gyllebeholderen kontrolleres jævnligt, vurderes det, at der er BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF). Gyllebeholderen på 1.530 m³ har endvidere gyllealarm påmonteret. Da beholderen er beliggende inden for 100 m af en sø over 100 m², skal der foretages beholderkontrol mindst hvert 5. år jf. Bek. om kontrol af beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning og ensilagesaft.

Miljømyndighedens vurdering

Ifølge den indsendte kapacitetsberegning er den årlige produktion af flydende gødning på 4.804 m³. Denne mængde inkluderer rengøringsvand og drikkevandsspild fra staldene og vaskevand og regnvand fra vaskepladsen. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på ca. 3.661 m³ med kanaler. Det svarer til 9,1 måneders opbevaring.

For at mindske risikoen for forurening og sikre der til enhver tid er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, stilles der vilkår om opbevaringskapacitet. Ændringer i opbevaringsaftaler skal skriftligt meddeles miljømyndigheden.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne, samt at pumpe og gyllevogn altid skal være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder. Efter udbringning på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tørt, så der ikke spildes gylle på veje. Der skal altid kunne fremlægges mark – og gødningsplaner, som kan dokumentere, at gødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen. Det vurderes, at der med ca. 9,1 måneders opbevaringskapacitet sikres en bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

Sønderborg Kommune vurderer, at de nye regler om gyllebeholdere og pumper mv. i bekendtgørelse om ændring af Husdyrgødningsbekendtgørelsen (gennemførelse af visse gylleinitiativer mv.) bevirker, at der ikke er behov for vilkår til udformning og sikring af pumper mv.

4.3 Fast gødning og dybstrøelse

I nudrift produceres dybstrøelse svarende til:

2.000 smågrise x 0,026 tons dybstrøelse = 52 tons = 88 m³dybstrøelse.

I nudriften opbevares dybstrøelsen fra smågrisene i en overdækket markstak. Efter udvidelsen opfører smågriseproduktionen i dybstrøelsen, og der vil derfor ikke fremover opbevares dybstrøelse i markstak.

Miljømyndighedens vurdering

Da der ikke produceres dybstrøelse i ansøgt drift, stilles ikke vilkår til dette.

4.4 Udbringning af husdyrgødning

Det er p.t. - og formodentligt også fremadrettet en maskinstation, der står for udbringningen af gyllen. Gyllen køres ud med slæbeslanger (20-25 m³ gyllevogn). Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. De steder, hvor der er marker med større hældning, når markerne at flade ud, så der ikke er risiko for afstrømning og der holdes som minimum de lovpligtige bræmmer til vandløbene. Der vil skulle ske tilpasninger i forhold til de nye randzoneregler i flere af markerne. Dette vil blive tilpasset, når randzonerne er blevet udlagt. Der er ingen skrånende arealer med en hældning på mere end 6 ° ned til vandløb, søer over 100 m² eller kystvande inden for en afstand af 20 m.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Ansøger oplyser følgende om bedste udbringningsteknik:

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreader til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Det vurderes at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Miljømyndighedens vurdering

Dette afsnit omhandler udbringning af husdyrgødning i form af gylle. Den samlede påvirkning af transport behandles i afsnit 5.7 Transport.

Der stilles vilkår om, at håndtering af gylle altid skal foregå under opsyn så spild undgås.

Da der anvendes maskinstation, som har monteret selvlæssende fyldetårne på gyllevognene er det ikke nødvendigt med en fyldeplads ved gyllebeholderne. Der stilles dog vilkår om, at der skal etableres påfyldeplads ved gyllebeholderne, hvis der ikke anvendes gyllevogne, som har fyldetårne.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn udbringning af gylle på lerbjod med primært vinterafgrøder, at benytte gyllevogn med slæbeslanger eller slangeudlægger. Herudover vurderes det, at efterlevelse af gældende lovgivning som beskrevet i redegørelsen er BAT.

Det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige kørselsveje og at der ikke er væsentlige gener for omkringboende ved udkørsel af gylle, når det gøres som beskrevet og efter gældende lovgivning.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 30 % af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger lever op til ammoniakreduktionskravet og de vejledende emissionsgrænseværdier ved at etablere delvis fast gulv og gyllekøling i den nye smågrisestald.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem, viser, at ammoniakemissionen fra nudriften er 1.279,58 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 1.998,40 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en samlet stigning i ammoniakfordampningen på 718,82 kg kvælstof pr. år.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøgningen er indsendt med et krav om 30 % reduktion af ammoniakemissionen. Ammoniakreduktionskravet er opfyldt. Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved at etablere delvis fast gulv og gyllekøling. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningsskemaet. Vilkår til overholdelse af det generelle ammoniakreduktionskrav er stillet i de øvrige afsnit.

Beskyttet natur

§ 3 natur

Sønderborg Kommune har kortlagt § 3 naturtyper inden for 1.000 m fra anlæggene ved en gennemgang i felten. Naturtyperne er vist i tabel 19 og på et kort i bilag 11. Vurderingen af beskyttet natur i Natura 2000 område er vurderet i det efterfølgende afsnit om Natura 2000.

Naturforholdene er vurderet ud fra tidligere registreringer samt ved en gennemgang af 1000 meter zonen for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 samt for øvrige levesteder for særligt beskyttede arter opført på habitatdirektivets bilag IV, fredede dyr og planter samt rødlistede arter.

Naturtyper omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering, men undersøgelser viser, at registreringen er mangelfuld, den omfatter kun 2/3 af de arealer, som opfylder kriterierne for

beskyttelse.

På baggrund af ovenstående gennemgås arealer i felten for potentiel § 3 natur indenfor en 1000 meter zonen omkring det ansøgte projekt.

Inden for 1000 meter zonen findes der i alt op mod 56,5 ha beskyttet natur.

Tabel 19 er en totaloversigt over identificerede naturarealer i 1.000 meter screeningszonen

Tabel 19: Oversigt over natur beskyttet i henhold til naturbeskyttelsesloven § 3 (NBL § 3) inden for 1.000 meter fra anlægget samt angivelse af om der er registreret bilag IV arter.

Id. nr.	Naturtype	Naturtypebeskrivelse
71	Sø	Eutrofieret havedam.
74	Mose	Moseareal, primært domineret af tagrør. I området øst for vejen er vegetationen mere varieret med forekomst af bl.a. trævlekrone og engkabeleje, men domineret af højstauder. Godt levested for bilag IV padder, f.eks. Spidssnudet frø.
90	Eng	Besigtiget i 2008. Kultureng der afgræsses af kvæg. Forekomst af en enkelt indikatorart i form af Almindelig Brunelle. Muligt levested for Spidssnudet frø.
1118	Eng	Eng omgivet dels af græsareal og dels af dyrket mark. Engen er tydeligt påvirket af stor tilgængelighed af næringsstoffer. Dele af engen er fugtig. Engen kan fungere som levested for stor vandsalamander og andre padder.
1119	Sø	Vandhul beliggende i dyrket mark. Under tilgroning med bredbladet dunhammer, men stadig med åbent vandspejl. Ligger ret højt i terræn, med skrå brinker.
1120	Sø	Branddam, stærkt eutrofieret og stort set dækket med andemad. Delvist overskygget af omgivende træer. Vandhullet er ikke oplagt levested for stor vandsalamander eller andre særligt beskyttede padder.
1121	Eng	Tidligere registreret, afgræsses af heste. Kun besigtiget fra vejen. Engen kan fungere som levested for stor vandsalamander og andre padder.
1122	Sø	Beliggende i mark op til skov. Dybt vandhul med stor åben vandflade og stejle brinker. Omkranset af vedplanter og forekomst af japansk pileurt. Ikke egnet som ynglelokalitet, men kan fungere som levested for stor vandsalamander.
1132	Eng	Del af større naturområde ved Skelde Mose. Lavtliggende, afgræsset. Kultureng, næringspåvirket. Kan fungere som levested for stor vandsalamander og spidssnudet frø.
1133	Sø	Mergelgrav, der kan være beskyttet som vandhul. Ifølge lodsejer var vandstanden ved besigtigelsen unormalt høj, hvilket stemmer overens med, at perioden forud for besigtigelsen var nedbørsrig. Fuldstændig tilgroet med pil, mindre forekomst af japansk pileurt. Meget stejle binker. Vandhullet er ikke oplagt levested for stor vandsalamander eller andre særligt beskyttede padder.
1134	Sø	Vandhul i mark, kraftigt eutrofieret.
1445	Eng/mose	Kulturpræget eng med dominans af næringselskende græsser.
1446	Mose	Kulturpræget eng under tilgroning. Vegetation præget af næringselskende græsser. Levested for beskyttede padder.
1447	Mose	Moseareal med rigkær og hængesæk midt på arealet. Forekomst af tre indikatorarter (Kær-dueurt, Fløjsgræs og Kærtrehage) indikerer en god naturtilstand. Vigtigt levested for padder herunder Spidssnudet Frø.

Id. nr.	Naturtype	Naturtypebeskrivelse
1461	Mose	Eutrofieret mose der afvandes. Vegetationen er domineret af høje næringskrævende græsser og urter (Draphavre, Almindelig kvik, Stor nælde, Tagrør og Agertidsel). Der er forekomst af en enkelt positivart i form af Sump-kællingetand. Det vurderes at naturtilstanden er IV (Ringe). Det er dog et levested for beskyttede arter bl.a. Spidssnudet frø. Der blev observeret mange padder ved besigtigelsen.
1462	Mose/rigkær	Moseområde med rigkær i den sydlige del. Forekomst af indikatorarterne Kærdueurt, Fløjlsgræs og Dyndpadderok hvilket indikerer en god naturtilstand. Vigtigt levested for padder herunder Spidssnudet Frø.
1463	Krat	Krat af Almindelig hyld og Kæmpebjørneklo.
1528	Overdrev	Gammelt grusgravsområde. Tørt overdrev domineret af græsser. Afgræsses af kvæg. Forekomst af positivarterne Bakketidsel, Almindelig Brunelle, Almindelig hvidtjorn, Håret Høgeurt, Liden Klokke og Læge-Ærenpris. Vegetationen rummer elementer der indikerer kalkholdig jordbund, Naturtilstanden vurderes til at være moderat. Sandsynligt levested for markfirben.
1534	Mose	Tagvand fra de to stalde vest for skoven ledes til en lavning i skoven. Tilstedeværelsen af vand har medført, at dele af bassinet har udviklet sig til et område, der har mosekarakter med gul iris, stiv star, mannasødgræs og vandmynte. Kan være levested for padder herunder Spidssnudet Frø.
1824		
1825	Eng	Græsset kultureng, vegetationen domineret af græsser.
2150	Mose/rigkær	Mose/rigkær med ret god naturtilstand. Følgende positivarter blev fundet: Kærdueurt, Engkabeleje, Skovkogleaks, Dyndpadderok, Topstar og Kærtidsel. Vigtigt levested for beskyttede padder herunder Spidssnudet frø.
2151	Mose/rigkær	Moseareal med rigkær i den sydlige del af arealet. Rigkæret er truet af tilgroning og eutrofiering. Der er forekomst af følgende positivarter Kærdueurt, Dunet dueurt, Vellugtende gulaks, Almindelig kamgræs, Skovkogleaks, Sumpkællingetand, Dyndpadderok, Vinget perikon, Butblomstret siv, Glanskapslet siv, Topstar, Kærtrehage, Nikkende star og Kærtidsel. Mosen/rigkæret er et vigtig levested for padder herunder Spidssnudet frø.
2152	Eng	Kultureng domineret af græsser og til dels næringskrævende stauder. Har tidligere været græsset men er nu i et tilgroningsstadium. Mange padder på arealet ved besigtigelsen så arealet er et vigtigt levested for beskyttede arter herunder Spidssnudet frø.
2153	Eng/mose/rigkær	Mosaik af fersk eng, mose og rigkær. Bunden er fugtig men vegetationen er domineret af græsser. Der er lavet en dokumentationscirkel på rigkæret. Forekomst af følgende positivarter: Skov-angelik, Kærdueurt, Dunet dueurt, Skovkogleaks, Kærsnerre, Sumpkællingetand, Dyndpadderok, Vinget perikon, Butblomstret siv, Glanskapslet siv, Kærtidsel, Musevikke og Nikkende star. Kærdueurt, Fløjlsgræs og Sumpkællingetand er indikatorarter for god naturtilstand. Naturområdet er et vigtigt levested for beskyttede padder herunder Spidssnudet Frø.
2154	Mose	Moseområde der er meget tilgroet i pil. Mosen var ikke tilgængelig på grund af høj vandstand. Vurderet ud fra luffoto er den meget tilgroet i tagrør på den lysåbne del. Forekomst af en enkelt positivart i form af Kærtidsel. Vigtigt levested for padder herunder Spidssnudet frø.
2155	Mose	Tilgroet moseområde. Undertypen er fugtigt krat. En enkelt positivart i form af Smalbladet mangeløv. Vegetationen er domineret af Rødel, Ahorn, Hvidtjorn og Bævreasp. Der var mange padder ved besigtigelsen. Vigtigt levested for padder herunder Spidssnudet

Id. nr.	Naturtype	Naturtypebeskrivelse
		frø.
2156	Mose	Tilgroet moseområde. Undertypen er fugtigt krat. En enkelt positivart i form af Smalbladet mangeløv. Vegetationen er domineret af Tagrør, Stilkeg, Almindelig hyld og Brombær. Der var mange padder ved besigtigelsen. Vigtigt levested for padder herunder Spidssnudet frø.
2169	Eng/mose/rigkær	Mosaik af fersk eng, mose og rigkær. Arealet græsses af kvæg. Den relativt upåvirkede del af arealet udgør ca. 80 %. Der var forekomst af følgende positivarter: Dunet dueurt, Kærdueurt, Sumpkællingetand, Sumpforglemmigej, Vinget perikon, Butblomstret siv, Glanskapslet siv, Nikkende star, Topstar, Kærtidsel, Kærtrehage, Kærserre, trævlekro-ne og Tykbladet ærenpris. Kærdueurt og Kærtrehage er indikatorarter for god naturtil-stand. Der var mange padder tilstede ved besigtigelsen. Vigtigt levested for beskyttede padder herunder Spidssnudet frø.
2170	Eng	Kultureng domineret af næringselskende græsser og urter. Stor nælde, Almindelig rajgræs, Lav ranunkel, Almindelig rapgræs, Kruset skræppe og Horsetidsel. Der var dog forekomst af følgende positivarter: Dunet dueurt, Kærdueurt og Vinget perikon. Der var mange padder tilstede og arealet er et vigtigt levested for beskyttede padder herunder Spidssnudet frø.

Ansøgers konsulent har leveret tre beregninger af kvælstofdeposition til udvalgte lokaliteter. Værdierne fremgår af tabel 20. Af dem ses, at der vil være en merdeposition på 1,1 kg N/ha/år til vandhullet ved lokalitet 1119.

Tabel 20. Beregninger af total- og merdeposition af kvælstof til udvalgte lokaliteter indenfor 1000 meter zonen.

Id nr	UTM x	UTM y	naturtype	nbl § 3	hgl § 7	Total de- position	Merdeposi- tion	Habitat Bilag IV
1119	547119	6078907	Sø	X		1,3	1,1	
1134	547030	6078552	Sø	X		0,2	0,1	
1445	546878	6078223	Mose	X	X	0,1	0,0	
2150	546111	6078414	Mose	X	X	0,1	0,0	X

Lokalitet 1119

Vandhullet ligger i skellet mellem to dyrkede marker. Det virker forholdsvis belastet af næringsstoffer og er under tilgroning med dunhammer, men med delvist åbent vandspejl. Det vurderes, at en merbelastning på 1,1 kg N/ha/år ikke vil medføre en ændring af vandhullets tilstand.

Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer betydeligt jf. Vejledning om godkendelse af husdyrlandbrug. Se tabel 21.

Table 21. Tålegrænser for forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006)

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

For søers vedkommende vil kvælstof normalt ikke være den begrænsende faktor. Næringsfattige søer vil dog være påvirkelige, både mht. næringsberigelse og til forurening. Dette gælder især brunvandede søer. Baggrundsniveauet for kvælstofbelastningen ligger således nær den øvre tålegrænse for flere af de næringsfattige naturtyper.

§ 7 arealer

Et udvalg af de mest næringsstoffølsomme naturtyper er særligt beskyttede i forhold til forurening med næringsstoffer fra husdyrproduktion.

Registreringen af kategori 2 natur og delvist af kategori 3 natur bygger på de naturtyperegistreringer, der er foretaget af § 3 beskyttede heder, moser og overdrev. Denne registrering er mangelfuld, undersøgelser viser, at den vejledende registrering af beskyttet § 3 natur blot omfatter 2/3 af de arealer som opfylder kriterier for beskyttelse.

På baggrund af ovenstående gennemgås arealer for potentiel kategori 2 og 3 natur indenfor en 1000 meter zone omkring det ansøgte projekt.

Kategori 3 naturen omfatter ud over heder, moser og overdrev også ammoniakfølsomme skove. Miljøstyrelsen har udarbejdet et "vejledende kort over potentiel ammoniakfølsom skov". Der er altså ikke tale om en konkret udpegning, der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af, om skoven er omfattet. Der kan også være skovarealer, der konkret vurderes at være ammoniakfølsomme, selvom de ikke fremgår af kortet. For at være ammoniakfølsom skal skoven opfylde mindst et af følgende tre kriterier:

- 1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,
- 2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller
- 3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25.

Kategori 1 og 2

Ved gennemgangen af nærområdet til staldanlægget blev der ikke registreret naturarealer, der hører under kategori 1 og 2.

Kategori 3

Inden for 1000 meter fra anlægget findes en række naturområder, der hører under kategori 3.
Moser v. Skelde Vig, Vigs Mose

Lokalitet 74 og 2150, beskrevet ovenfor

Skelde Kobbelskov

Statsejet fredskov, træarterne er primært bøg og ær.

Overdrev v. Skrækkehøj

Lokalitet 1528, beskrevet ovenfor.

Skelde Mose

Lokalitet 1445, 1446, 1447, 1461, 1462, 2151, 2155, 2156, beskrevet ovenfor.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes at merbelastningen på naturområderne indenfor 1000 meter zonen ikke vil medføre tilstandsændringer på de beskyttede naturarealer. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af arealerne.

Merammoniakdepositionen til § 7 arealer er mindre end 0,2 kg N/ha/år og det vurderes derfor, at påvirkningen med ammoniak fra husdyrbruget ikke vil påvirke § 7 arealerne væsentligt.

Det vurderes samlet, at påvirkningen med luftbåren ammoniak fra ejendommen ikke vil påvirke beskyttet natur væsentligt og der stilles derfor ikke supplerende vilkår.

Natura 2000

Naturdirektiverne (habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet) betragter naturen som en ressource eller værdi, der for sin egen skyld skal bevares og om nødvendigt forbedres. Det er med andre ord naturen der er i fokus.

Habitatbekendtgørelsen (408 af 01/05 2007) implementerer dele af habitatdirektivet i dansk lovgivning. Habitatbekendtgørelsen indeholder i udgangspunktet ikke bestemmelser om at gribe ind over for eksisterende lovlig drift.

Af ansøgningen fremgår det, at N emissionen fra husdyrbruget ved Overballe 23, årligt er ca. 1998 tons efter udvidelsen, en meremission på 719 kg.

De fleste modelberegninger viser, at depositionen aftager eksponentielt med afstanden til kilden. Depositionen 1000 meter fra kilden vil ofte nærme sig baggrundsbelastningen.

En jævn fordeling af hele emissionen, som deposition indenfor 1000 m zonen, vil give ca. 6,4 kg N/ha/år. Forskellig ruhed, vindretning m.m. gør dog, at depositions hastigheden vil variere meget i området.

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske – skov Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger et sted mellem 14 – 20 kg N/år/ha. For mange naturtyper overskrider depositionen således naturtypernes øvre tålegrænse og derfor bør emission af kvælstofforbindelser generelt begrænses og nedbringes.

Det fremgår af DMU- Rapporten ”Kriterier for gunstig bevaringsstatus”, at tålegrænsen for skovnaturtyperne ikke må overskrides (DMU 2003).

Sønderborg Kommune har iværksat en omfattende vurdering af Habitatområdernes påvirkning fra husdyrbrug nær Habitatområderne ved hjælp af særlige beregninger fra DMU. Rapporten anskueliggør de potentielle kumulative påvirkninger af habitatområderne. Derudover anvender Kommunen specielle depositions kort fra Contera til vurdering af den kumulative effekt.

De nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på Overballe 23 er Habitatområde H 83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov som ligger ca. 12 km mod nordvest og Habitatområde H 200 Augustenborg Skov som ligger ca. 12 km mod nordøst.

Miljømyndighedens vurdering

Med henvisning til de store afstande og den eksponentielt aftagende ammoniak deposition – fortynding med afstanden fra kilden vurderes det at projektets bidrag til luftbåren N-belastning i de førnævnte habitatområder ikke har nogen betydning.

Der stilles derfor ikke vilkår til beskyttelse af habitatområderne.

Bilag IV-arter

Bilag IV arternes bestande samt deres yngle og rasteområder er beskyttet i henhold til habitatdirektivets bilag IV og er implementeret i dansk lovgivning i habitatbekendtgørelsen.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til Overballe 23:

Vandflagermus	(MYOTIS DAUBENTONII)
Brunflagermus	(<i>Nyctalus noctula</i>)
Langøret flagermus	(<i>Plecotus auritus</i>)
Sydflagermus	(<i>Eptesicus serotinus</i>)
TROLDFLAGERMUS	(PIPISTRELLUS NATHUSII)
PIPISTRELFLAGERMUS	(PIPISTRELLUS PIPISTRELLUS)
DVÆRGFLAGERMUS	(PIPISTRELLUS PYGMAEUS)
Markfirben	(<i>Lacerta agilis</i>)
Stor Vandsalamander	(<i>Triturus cristatus</i>)
Løvfrø	(<i>Hyla aborea</i>)
Spidssnudet Frø	(<i>Rana arvalis</i>)
Strandtudse	(<i>Bufo calamita</i>)

Naturafdelingen har konkret kendskab til forekomst af strandtudse flere steder på Broagerland og løvfrø omkring Broager. Den nærmeste registrering af strandtudse er i en afstand af 1,7 km nord for ejendommen ved Spar Es camping. Der er registreret markfirben ved Skrækkehøj og andre steder på Broagerland.

Ved Naturafdelingens besigtigelse blev der ikke med sikkerhed registreret bilag IV arter, men observeret mange unge padder der dog ikke blev artsbestemt. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter.

Besigtigelserne viste, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter, lokaliteterne er nærmere beskrevet i afsnittet om beskyttet natur.

Fredede samt rødlistede dyr og planter

Fredede arter

Alle arter af padder er fredet i Danmark. I forbindelse med Naturafdelingens besigtigelse af naturarealer er der registreret en række potentielle levesteder for padder og krybdyr. I hele mosen var der på besigtigelsestidspunktet udbredt forekomst af padder og det samlede areal der kaldes Skelde Mose må karakteriseres som et meget vigtigt levested for padder.

Der er ved en tidligere lejlighed (29/4-10) registreret en stor forekomst af Majgøgeurt i Skelde Mose (lokalitet 1462).

Rødlistede arter

Rødliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Der er i 2010 registreret en forholdsvis stor forekomst af Majgøgeurt (Listet som Lc - ikke truet – i status 2003-2008) i Skelde Mose (lokalitet 1462). Depositionsberegningerne viser, at der ikke vil være en beregningsmæssig øget kvælstofbelastning af naturområderne ved Skelde Mose.

I Skelde Kobbelskov øst for ejendommen er der registreret forekomst af fiskeørn (akut truet), hvinand (sjælden) og stor skallesluger (sårbar).

Miljømyndighedens vurdering

Flagermus-arterne anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder. Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af dyreholdet på ejendommen ikke vil påvirke gamle træer eller eksisterende bygninger med mulige dagskjul eller flagermusenes fødesøgningsmuligheder over det åbne land.

Sønderborg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt på kort sigt umiddelbart kun kan påvirke forekomsten af padder. Andre bilag IV arter vurderes at være mindre påvirkelige af projektet i forhold til levested og fødesøgning. I tabel 19 ses en naturtypebeskrivelse og vurdering af egnede yngle- og rasteområder inden for 1.000 meter fra anlægget.

Med baggrund i depositionsregningerne vurderes det, at der ikke skal stilles skærpede vilkår af hensyn til forekomsten af særligt beskyttede arter fordi projektet vurderes ikke at medføre forringelse af mulige levesteder. Der stilles derfor ikke vilkår til beskyttelse bilag IV arter.

Det vurderes, at det ansøgte projekt ikke vil have indvirkning på forekomsten af rødlistede og fredede arter. Der stilles derfor ikke vilkår til beskyttelse.

5.2 Lugt

Den væsentligste lugtforureningskilde på ejendommen er staldventilationen.

Husdyrbruget er placeret i landzone i udkanten af landsbyen Skelde på Broagerland. Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt, og som ikke ejes af ansøger, er Overballe 8, ca. 85 meter vest for anlægget. Overballe 8 udløser også samlet bebyggelse.

Der er ca. 305 meter fra de eksisterende stalde til nærmeste lokalplanlagte område, ”Boligområde Nyballe i Skelde - landzone”, nord for ejendommen. Der er ca. 3,8 km til nærmeste byzone i Broager.

På grund af ejendommens placering tæt på landsbyen Skelde og samlet bebyggelse er det ikke muligt at udvide besætningen i en ny bygning i tilknytning til de eksisterende bygninger på ejendommen.

Der er indsendt en fiktiv ansøgning med skema nr. 27847, som viser, at den ansøgte udvidelse af smågrisestalden ikke kan etableres i forbindelse med de eksisterende bygninger på ejendommen, selv om der etableres et biologisk luftrensingsanlæg som har en effekt på lugt på 73 %. Hvis den nye smågrisestald skulle placeres i forbindelse med de eksisterende bygninger sydøst for den eksisterende smågrisestald ville geneafstanden til samlet bebyggelse i Skelde blive overskredet. Den beregnede korrigerede geneafstand til samlet bebyggelse ville i dette tilfælde blive 241,63 m og den vægtede gennemsnitsafstand vil være 131,90 m. Genegrænsen er derfor væsentligt overskredet. Der er således ikke mulighed for at placere en stald af denne størrelse op ad det eksisterende anlæg, selv ved brug af den nyeste teknologi til luftrensning.

Der er derfor søgt om at placere den nye smågrisestald ca. 425 m sydøst for det eksisterende staldanlæg. Den nye stald placeres ved en allerede etableret gyllebeholder, som tilhører Overballe 15, der også er ejet af ansøger.

Ved at etablere stalden her, overholdes geneafstandene til samlet bebyggelse, se tabel 22.

Ansøger har beregnet lugtemissionen fra husdyrbrugets anlæg på baggrund af det maksimale dyrehold på stald samtidig. Tabel 22 viser resultatet af lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk. Der er ét husdyrbrug (Overballe 15) større end 75 DE indenfor 300 m af ejendommen.

Der har ikke tidligere været klaget over lugt fra ejendommen.

Tabel 22. Beregnet lugtemission fra det samlede anlæg via www.husdyrgodkendelse.dk

Område-type	Model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	461,82	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	Ny	316,03	204,11	214,44	105,25	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end eller lig med geneafstand i nudrift, og vægtet gennemsnitsafstand længere end 50 % af korrigeret geneafstand.
Enkelt bolig	Ny	146,04	94,60	95,04	114,41	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gen-

						nemsnitsafstand.
--	--	--	--	--	--	------------------

Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt i staldanlægget (ét sted mellem de eksisterende bygninger og den nye smågrisestald) til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde. Der skal også gøres opmærksom på, at nærmeste enkelt bolig defineres som nærmeste bolig, som ikke er ejet af ansøger og ikke har landbrugspligt.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen.

Ændringen i den eksisterende produktion på Overballe 23, hvor produktionen ændres fra 2.165 slagtesvin på fuldspaltegulv og 2.000 smågrise på dybstrøelse til 2.500 slagtesvin på fuldspalter medfører isoleret set en reduktion i geneafstanden til samlet bebyggelse. Se tabel 23.

Tabel 23. Den isolerede beregnede lugtemission fra det eksisterende anlæg via www.husdyrgodkendelse.dk

Områdetype	Model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	267,30	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	Ny	185,56	204,11	214,44	105,25	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end eller lig med geneafstand i nudrift, og vægtet gennemsnitsafstand længere end 50 % af korrigeret geneafstand.
Enkelt bolig	Ny	107,50	94,60	95,04	114,41	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

Der er beregnet en konsekvensradius for den samlede produktion på 633 m. Der kan rent undertagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget uden for konsekvensområdet.

Bilag 1 angiver afstande til nærmeste nabo, byzone, samlet bebyggelse osv.

Da gyllebeholderne har tæt flydelag forventes der kun lugtbidrag fra denne i forbindelse med omrøring og udbringning samt i forbindelse med tømning.

Lugtgener søges nedbragt gennem regelmæssig rengøring af staldene og almindelig god landmandspraksis.

I forbindelse med gylleudbringning vil der forekomme lugtgener fra transport af gylle samt fra marker, hvorpå der er udbragt gylle.

Det er på nuværende tidspunkt – og formentlig også fremadrettet - en maskinstation, der står for udbringningen af gyllen. Gyllen køres ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (tem-

peratur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage. Desuden er der forbud mod udbringning af gylle i weekender og på helligdage i en radius af 200 m fra byzonearealer.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune har vurderet, at det ikke er muligt at udvide produktionen i tilknytning til det eksisterende anlæg på Overballe 23. Det er derfor nødvendigt at foretage en udflytning af den nye smågrisestald. Der er indsendt dokumentation for, at stalden ikke kan ligge i tilknytning til de øvrige bygninger, selv om der indføres den nyeste teknologi mht. rensning af afgangsluften.

Sønderborg Kommune accepterer derfor på baggrund af de begrænsede muligheder for udvidelse ved det eksisterende anlæg, placeringen af den nye smågrisestald ca. 425 m sydøst for Overballe 23. Der er stillet vilkår til placering, udformning af bygningen osv. i de øvrige afsnit.

Ændringen af produktionen i det eksisterende anlæg medfører også en lille nedgang i lugtpåvirkningen af naboer isoleret set. Kommunen vurderer derfor, at ændringen ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt, som ikke er ejet af ansøger, Overballe 8, ligger ca. 87 meter vest for det eksisterende staldanlæg. Den vægtede gennemsnitsafstand er 114,41 m. Den beregnede geneafstand for lugt til enkeltbolig er 94,60 meter. Lugtgenegrænsen til enkeltbolig er derfor overholdt. Den beregnede geneafstand til byzone i Broager er 461,82 meter. Den faktiske afstand er ca. 3,8 km. Den beregnede korrigerede geneafstand til samlet bebyggelse er 204,11 meter. Den vægtede gennemsnitsafstand er 105,25 m, men da geneafstanden i nudrift (214,44 m) er højere en geneafstanden i ansøgt drift og da den vægtede gennemsnitsafstand er længere end 50 % af den korrigerede geneafstand, lever ansøgningen således op til genekriterierne for lugt.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser fra det samlede anlæg indenfor de tre typer er således overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra det samlede anlæg ikke vil give væsentlige gener for naboerne. Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget med udgangspunkt i perioder med maksimal belægning i staldene.

Konsekvensradius for lugt fra det samlede anlæg er beregnet til 633 meter i ansøgningen. Det betyder, at i en afstand af ca. 633 m fra et midtpunkt mellem staldene, vil staldlugt undtagelsesvis kunne registreres. Den største lugtafgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning, der lægges til grund for vurderingen. Der ligger en del ejendomme indenfor konsekvensområdet. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter, der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen. Læs mere i afsnit 10 Offentliggørelse og klagevejledning.

Der har ikke tidligere været problemer med lugtgener fra ejendommen.

Gyllebeholderen har tæt flydelag, så der vil ikke være nogen lugtafgivelse hen over året. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholderen ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Gyllebeholderen ligger dog placeret længst væk fra naboer.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

5.3 Lys

Der er flere lamper i gårdspladsen. Der er endvidere en lille rød og gul alarmlampe (lige under udhæng) i gårdspladsen. Der er desuden en lampe ved udleveringen. Ved den nye stald kommer der belysning ved indgangen til forrummet, ved ind- og udleveringsrampen samt ved dørene ind til de 9 sektioner. Belysningen bliver svag belysning, der kun vil oplyse nærområdet. Endvidere vil de fleste lys være afskærmet af beplantning.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at forholdene omkring lys ikke vil være til gene for naboer eller forbipasserende. Det er derfor ikke på nuværende tidspunkt relevant at stille vilkår til lys.

5.4 Støj og vibrationer

Der vurderes, at der ikke er behov for at foretage støjreducerende tiltag for det eksisterende staldanlæg. De største støjgener vil forekomme i forbindelse med indblæsning og formaling af foder, samt skrig fra slagtesvin i forbindelse med levering af disse ved det eksisterende staldanlæg. Mht. til indblæsning af korn er lastbilen placeret øst for staldbygningerne/laden og naboen ligger vest for, dvs. bygningerne reducerer støjen væsentligt. Levering af slagtesvin er kortvarig og vil især kunne høres under meget specielle/stille omstændigheder. Generelt er disse støjgener begrænset til kortere perioder. Korntørring foregår med en lille blæser og støjer mest mod øst, hvilket er væk fra beboelse.

Transporter forbi naboer vil også kunne høres, men adskiller sig ikke fra anden vejtransport.

Det nye staldanlæg ligger så langt fra naboer, at det forventes, at der ikke er nogen, der vil blive generet af støj herfra.

Støjkildernes placering er angivet på bilag 2 og 3. Til- og frakørsel behandles i afsnit 5.7.

Tabel 24. Årlige og daglige driftsperioder under normale forhold:

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På staldanlæg	Døgnet rundt
Kompressor	Ved vådfoderrum i lade	Kompressoren ved vådfoderrummet kan ikke høres uden for ejendommen (kan høres svagt i gårdspladsen)
Levering af foder	Bag ejendommen øst for lade	Mandag til lørdag
Levering af korn	Bag ejendommen øst for lade	Hovedsageligt i høst
Korntørring	Halmlade og lade med foder	Op til 2 måneder efter høst
Mølleri	Oven over vådfoderrum	Ca. 4 perioder af ca. 1 time fordelt på hele døgnet. Kan ikke høres

		uden for ejendommen (kan dog høres svagt i gårdspladsen).
Afhentning af døde dyr	Ved afhentningspladsen	I dagtimerne
Afhentning af slagtesvin	Ved udleveringen	Kan ske hele døgnet på hverdage
Gyllekørsler og gylle-håndtering	Ved gyllebeholderne	Normalt i dagtimer primært på hverdage

Det vurderes, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes. Der har været en enkelt episode, hvor naboer har gjort opmærksom på støj fra en defekt kværn, som efterfølgende blev repareret.

Den nye stald vil blive etableret med nyt og støjsvagt ventilationsanlæg.

Miljømyndighedens vurdering

Som tidligere nævnt ligger ejendommen i det åbne land, som er udlagt til landbrugsområde.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjmålinger eller –beregninger. Sønderborg Kommune vurderer, at da anlægget ligger i landzone må naboer påregne støjgener i mindre grad fra landbrugsproduktionen. Støjpåvirkningen vurderes at blive reduceret en smule, når smågriseproduktionen i dybstrøelse nedlægges. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er behov for at sætte specifikke støjvilkår til husdyrbruget.

Der fastsættes de generelle støjgrænser for husdyrbruget i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

Sønderborg Kommune vurderer, at der normalt ikke vil være særligt generende vibrationskilder på et traditionelt landbrug. Der fastsættes derfor ingen vilkår om vibrationskilder.

5.5 Støv

I nudrift blæses smågrisefoderet direkte over i siloen, og fra siloen trækkes det ind i dybstrølesstalden ved kæde-træk i rørsystem. I forbindelse med den nye smågrisestald etableres 4 nye siloer. Foderet vil også her blive blæst af direkte i siloerne, hvorefter det trækkes ind i de forskellige stald-afsnit. Hos slagtesvinene fodres både i nudrift og ansøgt drift med vådfoder. Foderet håndteres indendørs i den eksisterende foderlade og pumpes til slagtesvinestalden.

Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Miljømyndighedens vurdering

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, dvs. at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udbringning, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

5.6 Fluer og skadedyr

Der er generelt hverken problemer med fluer, rotter eller andre skadedyr.

I nudrift foretages fluebekæmpelse med enkelte rovfluer. Såfremt der vil blive behov for det, vil fluebekæmpelse ske i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer.

Der er indgået aftale med Nomus om rottebekæmpelse. Der er p.t. opsat 18 kasser med gift fordelt på ejendommen. I øvrigt holdes ejendommen ren og ryddelig. Hvis der bliver behov, vil der blive opsat yderligere kasser.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke kommer gener i forbindelse med skadedyr, stilles der vilkår om, at fluer skal bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium, at arealer mv. skal holdes fri for affald og foderrester, samt at foder skal opbevares på en måde, så der ikke kan ske risiko for tilhold af rotter mv. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres en gang årligt.

Sønderborg Kommune vurderer, at vilkårene er tilstrækkelige til at sikre omgivelserne mod fluer og skadedyr.

5.7 Transport

Til- og frakørsel til det eksisterende staldanlæg sker primært ad indkørslen ved Overballe 21. Til det nye staldanlæg sker det ad en ny indkørsel ud til Skeldemark. Transporterne sker typisk i dagtimerne. Det forventes, at virksomheden kan overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Tabel 25 viser det skønnede antal transportere i nu- og ansøgt drift. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene. Se bilag 3 og 7 med transportveje.

Tabel 25. Oversigt over skønnede antal transportere til og fra Overballe 23 ad offentlig vej.

Art	Antal transportere før udvidelse	Antal transportere efter udvidelse
Foder	Ca. 17	Ca. 78
Korn	Ca. 40	Ca. 40
Fyringsolie	Ca. 0	Ca. 2
Levering af smågrise	Ca. 36	Ca. 78
Afhentning af smågrise	Ca. 12	Ca. 30
Levering af slagtesvin	Maks. 52	Maks. 52
Afhentning af døde dyr	Ca. 52	Ca. 52
Gyllekørsel med vogn fra Overballe 23	Ca. 65	Ca. 65

Udkørsel med dybstrøelse	Ca. 30	0
Transport af affald (ud over dagrenovation)	Ca. 5	Ca. 5
Maksimalt i alt	Ca. 309	Ca. 402

Her ud over er der kørsel med personbiler. Antallet skønnes i nudrift at være ca. 700 og i ansøgt drift ca. 1.500.

Kørselsveje i forbindelse med udkørsel af gylle fremgår af bilag 7. Der transporteres ca. 20-25 m³ gylle ad gangen med gyllevogn. Der benyttes gyllevogn med pumpetårn med automatisk tilbageløb.

Der vil normalt blive udbragt gylle i marts, april og maj måned afhængigt af vejret det enkelte år – og lidt i august måned.

Alt i alt skønnes det, at transporterne ikke vil give anledning til flere gener for de omkringboende set i forhold til nudriften.

Antallet af transporter stiger med ca. 30 %. Stigningen skyldes primært flere transporter med smågrise og foder.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøgodkendelsen meddeles i medfør af Husdyrbrugsloven. Der kan derfor kun stilles vilkår til, hvilke udkørselsveje på ejendommen, der må benyttes og hvornår. Færdselsloven regulerer kørsel på offentlige veje. Da ind-/udkørsel til anlægget vurderes til at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og i forhold til trafik hensyn, og da intern trafik på ejendommen vurderes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne, stilles ingen vilkår til kørselsveje.

Sønderborg Kommune gør i øvrigt også opmærksom på afgørelse J. nr. MKN-130-00045 af 28. september 2010 fra Miljøklagenævnet. Det fremgår af denne afgørelse, at: ”Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug”.

Kommunen gør opmærksom på, at transport af gylle er opfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt. 1). Som følge heraf skal gylle transporteres i hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer. Undtaget fra bestemmelsen er dog transport mellem to steder på samme gård. Bestemmelsen administreres af Fødevarestyrelsen.

For at undgå, at der u hensigtsmæssigt spredes gylle på privat eller offentlig vej eller anden mands jord, tolker Fødevarestyrelsen dette således, at landmanden må transportere gyllen uden at leve op til kravet om hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer, hvis han kun transporterer gyllen på sin egen jord. Hvis han under samme CVR-nr. har flere ejendomme, der ligger langt fra hinanden, og det betyder, at transporten skal ske over en længere strækning af privat eller offentlig vej eller anden mands jord, så skal gylle transporteres som anført i bilag II, kapitel II, pkt. 1. Transport af gylle til aftalearealer på 3. mands ejendom er også opfattet af bilag II, kapitel II stk. 1. Kun, hvis der er tale om transport af gylle mellem to naboer, og gyllen kan transporteres direkte fra den ene ejendom til den anden, kan der undtages fra reglen.

Sønderborg Kommune vurderer, at når ovenstående regel efterleves, er det ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår til transportformen.

6 Beskrivelse og vurdering af arealerne

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak. Beskyttet natur indebærer naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om sådanne ændringer af udbringningsarealerne kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

Bemærk at den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.

Tabel 26 viser udspretningsarealerne og bilag 10, deres geografiske beliggenhed samt ejede og forpagtede arealer.

Tabel 26: Oversigt over arealerne

Areal	Udbringningsareal
Ejet areal Overballe 15 og 23	ca. 142,02 ha
Forpagtet areal Bøsbækvej 15	ca. 51,75 ha
Forpagtet areal Havnevej 44 Ejet af Carl Matzen (21-2 CM)	ca. 3,23 ha
Forpagtet areal Overballe 27. Ejet af Tage Andresen. Del af mark 4-1.	ca. 0,56 ha
I alt til rådighed	ca. 197,55 ha

Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet.

6.1 Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

På baggrund af Natur- og Miljøklagenævnsafgørelse NMK-131-00131 har kommunen forlangt, at alle arealer indenfor oplandet til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als tvinges i nitratklasse I.

Der ansøges om som udgangspunkt, at udbringe 1,2 DE/ha.

Ansøger ønsker alternativt vilkår om, at kunne køre med 1,4 DE/ha under forsætning af at:

- Kvælstofkvoten reduceres med 1,8 % eller
- Der etableres 2,1 % efterafgrøder ud over Plantedirektoratets krav eller
- Der etableres 4,2 % mellemafgrøder.

Der er indsendt dokumentation for overholdelsen af de forskellige scenarier.

I alt er der 197,55 ha til rådighed for udbringning.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbruget har i alt 197,55 ha arealer til udspredding af husdyrgødning, som alle er beliggende i nitratklasse 1.

Der er kompenseret for nitratklasse 1 ved at der i ansøgningen udbringes 1,2 DE eller kvælstofkvoten reduceres med 1,8 % eller at der etableres 2,1 % efterafgrøder ud over Plantedirektoratets krav eller det dobbelte antal mellemafgrøder

Da ansøger har ansøgt om 276,57 DE er husdyrbrugets samlede udbringningsareal større end det mindst tilladte jf. Bek. om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Derfor vurderer miljømyndigheden, at harmonikravet er opfyldt.

6.2 Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 10.

Ejendommen og de tilhørende arealer ligger ved Skelde og på Skodsbøl Mark.

Lokalplan: Ingen af udspreddingsarealerne ligger i lokalplanlagte områder.

Zonestatus: Alle udspreddingsarealerne er beliggende i landzone. Arealerne 21-2, 22-2, 22-3 og 22-1 ligger inden for en afstand af 200 meter til byzone eller lokalplanlagte områder udlagt til boligformål. På disse arealer må der ikke udbringes husdyrgødning på lørdage samt søn- og helligdage.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

6.3 Påvirkning af søer og vandløb

Søer og vandløb samt terrænhældninger kan ses på bilag 11 og 13.

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant.

Vandløb

Skodsbølgårdbæk løber i nærheden af areal 20-2, 22-1, 21-1 og 21-2. Vandløbet er beskyttet. Terrænet skrånner mindre end 6 grader ned mod vandløbet.

Opland til søer

Ingen af udbringningsarealerne ligger i oplandet til søer omfattet af vandplanen eller landsplansdirektivet.

Miljømyndighedens vurdering

Arealer, som er beliggende ned mod vandløb, skråner ikke over 6 grader mod vandløbet. Sønderborg Kommune vurderer, at erosion af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, ikke udgør en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 m jf. Vandløbslovens § 69. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår til arealerne ved vandløbet.

6.4 Påvirkning af fjord og hav

Kvælstof

Alle udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) og fuglebeskyttelsesområdet Nybøl Nor og Ydre Flensborg Fjord.

Påvirkningen af udbringningen af husdyrgødning er derfor beskrevet i afsnittet om Natura 2000.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor.

Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, vurderer Sønderborg Kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor ved en gennemførelse af projektet.

6.5 Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 12.

Udbringningsarealer ved Skelde

Alle arealer ligger indenfor Skelde Vandværks indvindingsopland og i område med almindelige drikkevandsinteresser. Et areal ligger tæt på vandværkets boring (DGU nr. 175.13), men 25 m afstandskravet er respekteret i ansøgningen. Af boringen fremgår det, at der er 68 m ler over grundvandsmagasinet, som boringen indvinder fra. Der er dog alene tale om en brøndborebeskrivelse. Der er ikke andre boringer i nærheden, der kan belyse den geologiske lagfølge yderligere.

Arealer ved Skodsbøl Mark

Arealerne ligger ved Egersund Vandværk. Følgende arealer ligger indenfor Egersund Vandværks indvindingsopland: 21-1; 21-2; 22-1; 22-2; 22-3 og 22-4.

Følgende areal ligger udenfor indvindingsopland og i område med almindelige drikkevandsinteresser: 21-2 CM

Følgende arealer ligger udenfor indvindingsopland og i område med begrænsede drikkevandsinteresser: 20-1 til 20-7 inkl.

Korteste afstand til Egersundvandværks boringer fra udbringningsarealerne (21-1 og 21-2 CM) er ca. 350 m.

Den geologiske beskyttelse af grundvandsmagasinet ved Egersundvand vandværk kan betragtes som "nogen beskyttelse" idet der er ca. 15 m lerdæklag over indvindingsmagasinet. Længere mod

nord i indvindingsoplandet og ved Skodsbøl er den geologiske beskyttelse af grundvandsmagasinet bedre.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at grundvandet, som Skelde vandværk indvinder fra, ikke er sårbart overfor nitratbelastning fra landbruget i området. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelsen af grundvandet i området.

Afstanden fra de ansøgte arealer indenfor indvindingsoplandet til Egersund Vandværk til vandværket er stor og området har en rimelig geologisk beskyttelse i området. Derfor vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke skal stilles særlige krav til beskyttelsen af grundvandet.

De øvrige arealer ligger udenfor områder med særlige drikkevandsinteresser og samtidig i et område med en rimelig til god geologisk beskyttelse. Kommunen vurderer derfor, at der ikke skal stilles særlige vilkår.

6.6 Beskyttet natur

Beskyttet natur kan ses på bilag 11.

Terrænhældninger kan ses på bilag 13.

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Ansøger har redegjort for mængden af udbragt husdyrgødning i nudrift og ansøgt drift. Der er i gennemsnit udbragt 1,12 DE/ha med 91 kg N/DE på arealerne de sidste 5 år.

Arealerne har også i nudrift været dyrkede.

I ansøgt drift ønsker ansøger at udbringe maksimalt 1,2 DE/ha med 90 kg N/DE.

Alle naturarealer på eller ved arealerne er besigtiget enten i forbindelse med denne godkendelse eller andre. Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne ses i tabel 27.

Tabel 27. Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne. Lokalitetsnummeret fremgår af bilag 15.

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokalitetsnummer	Bilag IV arter	Bræmme-krav
21-2 CM	mose	?		
21-1 og 21-2	Lidt tør eng langs Bøsbæk. Området ligger i mosaik med en række engområder, vandhuller og skov og hele mosaikken vurderes at være et potentielt levested for Stor Vandsalamander.	1575	Ja	

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokali- tets- nummer	Bilag IV arter	Bræm- me-krav
21-2	Meget kraftigt eutrofieret lille sø med stejle brinker og helt omgivet af dyrkede marker. Søen vurderes ikke at være ynglelokalitet for bilag IV padder.	1573	Nej	Nej
21-2	Meget tilgroet og eutrofieret vandhul på 80 – 100 m ² . Søen har meget stejle sider og et meget begrænset naturindhold. Det vurderes ikke at området er egnet for bilag IV padder.	1585	Nej	Nej
22-2	Overdrev og sø	2389 og 2388		
22-1	Kalkrig eng der er opstået i en gammel lergrav. Området har stedvist en fin og meget varieret vegetation bl.a. med forekomst af den fredede orkidé Maj-Gøgeurt. I området er der en række temporære søer, og lavninger med ynglende Grøn Frø. Lavningerne på engen vurderes, at være potentielle ynglelokaliteter for Stor Vandsalamander.	1584	Ja	
20-1 og 20-2	Lille temporær lavning i kanten af en strandeng. Ikke egnet som padderlokalitet da den til tider er saltpåvirket.	1554	Nej	Nej
20-1 og 20-2	Lille strandeng langs udløbet af Bøsbæk. Området er stedvist fint med en relativ varieret flora. Strandengen er dog under tilgroning med Tagrør. Da området er noget saltpåvirket vurderes det ikke at området er et potentielt levested for bilag IV padder.	1561	Nej	Nej
20-3	Stor tilgroet sø der fremstår noget næringsrig. Søen ligger i tilknytning til selve ejendommen og grænser mod nord op til et strandengsområde. Ved besigtigelsen blev der fundet en fin bestand af grøn frø i søen. Søen vurderes at være en potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander. Afstanden fra udbringningsarealet til søen er mere end 7 meter. Udbringningsarealet hælder i den nord østlige ende mere end 6 grader ned mod søen og nogle steder mere end 12 grader.	1565	Ja	
20-4	Stor gravet sø med en forholdsvis fin vandkvalitet. Søen er under tilgroning der er dog stadig lysåbne partier med lavt lunt vand. Der er fine bestande af grøn frø og lille vandsalamander i søen og det vurderes at søen er en potentiel ynglelokalitet for stor vandsalamander. Afstanden fra udbringningsarealet til søen er mere end 7 meter. Arealet hælder ikke ind mod søen.	1563	Ja	Nej

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokali- tets- nummer	Bilag IV arter	Bræm- me-krav
3-1	Moseareal, primært domineret af tagrør. I området øst for vejen er vegetationen mere varieret med forekomst af bl.a. trævlekrone og engkabbeleje, men domineret af højstauder. Godt levested for bilag IV padder, f.eks. Spidssnudet frø.	74 og 75	Ja	
4-3, 4-1 og 4-2	Eutrofieret mose der afvandes. Vegetationen er domineret af høje næringskrævende græsser og urter (Draphavre, Almindelig kvik, Stor nælde, Tagrør og Agertidse). Der er forekomst af en enkelt positivart i form af Sump-kællingetand. Det vurderes at naturtilstanden er IV (Ringe). Det er dog et levested for beskyttede arter bl.a. Spidssnudet frø. Der blev observeret mange padder ved besigtigelsen.	1461	Ja	
4-3, 4-1 og 4-2	Moseareal med rigkær og hængesæk midt på arealet. Forekomst af tre indikatorarter (Kærdueurt, Fløjlsgræs og Kærtrehage) indikerer en god naturtilstand. Vigtigt levested for padder herunder Spidssnudet Frø. Afstanden til udbringningsarealet 4-3 er ca 35 og over 100 meter til areal 4-2.	1447	Ja	Nej
5-2	Kulturpræget eng med dominans af næringselskende græsser. En del af engen er under tilgroning	1445,1446	Ja	Ja
5-2	Vandhul i mark, kraftigt eutrofieret.	1134	Nej	Nej

Miljømyndighedens vurdering

I ansøgt drift ansøges om udbringning af 0,08 DE mere pr. ha svarende til ca. 6 kg N/ha mere end i nudrift.

Natur- og Miljøklagenævnets praksis på området er, at der som udgangspunkt ikke vil ske en tilstandsændring i et naturområde, når der tilføres op til 1 kg N/ha mere som ammoniakdeposition. Ingen af de ovennævnte naturområder har en særligt karakter, som giver anledning til at fravige Natur- og Miljøklagenævnets praksis.

Når der udbringes max 6 kg N mere pr. ha er det meget lidt sandsynligt, at naturarealerne vil blive påvirket med mere end 1 kg N mere i ansøgt drift som følge af overfladeafstrømning og ammoniakdepositionen.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke vil ske en tilstandsændring på naturarealerne, da de ikke vil blive påvirket med mere end 1 kg N/ha mere i ansøgt drift i forhold til nudriften.

Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af naturarealerne.

§ 7 arealer med bufferzone

Ingen udspretningsarealer indeholder natur, som er beskyttet i henhold til § 7 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*. Der er mere end 2,2 km meter fra mark 1-4 til det nærmeste § 7 areal, som er et overdrevarsareal beliggende ved Broager.

Ingen af udspretningsarealerne afvander til naturområder, der er beskyttede i henhold til § 7 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

6.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

Kommunens padderegistreringer kan ses på bilag 11.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til arealerne:

Vandflagermus	(MYOTIS DAUBENTONII)
Brunflagermus	(<i>Nyctalus noctula</i>)
Langøret flagermus	(<i>Plecotus auritus</i>)
Sydflagermus	(<i>Eptesicus serotinus</i>)
TROLDFLAGERMUS	(PIPISTRELLUS NATHUSII)
PIPISTRELFLAGERMUS	(PIPISTRELLUS PIPISTRELLUS)
DVÆRGFLAGERMUS	(PIPISTRELLUS PYGMAEUS)
Markfirben	(<i>Lacerta agilis</i>)
Stor Vandsalamander	(<i>Triturus cristatus</i>)
Løvfrø	(<i>Hyla aborea</i>)
Spidssnudet Frø	(<i>Rana arvalis</i>)
Strandtudse	(<i>Bufo calamita</i>)

Markfirbenet lever på sandede jorder og foretrækker sydvendte skrånninger med bart jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer er derfor et godt sted. Udspretningsarealerne er alle lerjorder og det antages derfor, at der ikke lever markfirben på de ansøgte arealer.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor Vandsalamander trues af, at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer, Spidssnudet frø trues af manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller og løvfrøer trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

Strandtudse yngler sjældent i almindelige permanente vandhuller, men foretrækker vandhuller af midlertidig karakter, gerne lavvandede vandhuller, der tørrer ud hen på sommeren f.eks. lavvandede partier på enge. De yngler også i nyopståede vandhuller af enhver karakter og vandhuller, der pga. et hårdt græsningstryk, har helt bare kanter og derfor ser ud som nyopståede vandhuller. De gamle hanner er stedfaste i deres valg af ynglelokalitet betyder, at en tilgroning af deres lokalitet eller hvis der et forår ikke er vand i vandhullet, vil betyde at hannen ikke vil kvække og dermed ikke tilkalde hunner, hvilket igen resulterer i, at der ikke yngles. Selvom der oprettes et erstatningsvandhul i nærheden vil den gamle han ikke flytte herhen.

Løvfrøen foretrækker varme vandhuller, der er rene og uden fisk. Løvfrøen yngler helst i en ikke-tilgroet, lavvandet, bredzone, hvor vandet hurtigt opvarmes. Truslerne mod løvfrø er gødningsstoffer og anden forurening, herunder andehold og fodring ved vandhullet, gør uegnet som ynglevandhul.

Spidssnudet Frø opholder sig tættere på ynglevandhullet end butsnudet frø og på mere fugtige steder. Det betyder, at spidssnudet frø trives bedst, hvor der er udstrakte enge og moser omkring ynglevandhullerne, hvor ungerne kan finde deres føde. Truslerne mod Spidssnudet Frø er tørlægning af vandhuller, udsætning af fisk, men også grundvandssænkninger og opdyrkning af frøens levesteder samt forurening af vandhuller i forbindelse med gødskning og kalkning af marker

I vurderingen af, om padder kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Artsregistreringerne viser, at der er en bestand af Løvfrø fordelt på de mest egnede ynglelokaliteter i området.

Beskrivelse og vurderinger vedrørende padder i forbindelse med udspretningsarealerne fremgår af tabel 27.

Miljømyndighedens vurdering

Da naturområderne ikke vil blive udsat for en tilstandsændring vil bilag IV arterne på lokaliteterne ikke blive påvirket yderligere i forhold til nu.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke skal stilles vilkår til beskyttelse af bilag IV arterne.

6.8 Natura 2000

I de følgende afsnit vil konsekvenserne af godkendelsen for terrestriske og marine Natura 2000 områder blive vurderet. En del af udspretningsarealerne afvander til Lilleskov og Troldmose, habitatområde 189. Desuden afvander en del af udspretningsarealerne til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173). De Natura 2000 områder der ligger nærmest arealerne fremgår af bilag 14.

Terrestriske Natura 2000 områder

Arealerne 20-1 og 20-6 ligger i fuglebeskyttelsesområdet Flensborgs Fjord og Nybøl Nor (F64) og arealerne 20-7, 3-1 og 3-2 ligger umiddelbart op til.

Fuglebeskyttelsesområdet blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er edderfugl og hvinand.

Naturstyrelsen oplyser, at der kun er udført ekstensiv overvågning af arterne.

Følgende beskrivelser af edderfugl og hvinand er baseret på disse kilder:

- *Fuglenes Danmark* af Michael Borch Grell med bidrag fra Hans Erik Jørgensen, Hans Meltofte & Henrik Skov. Udgivet i samarbejde med Dansk Ornitologisk Forening, Gads Forlag 1998.

- *Nordens padder og krybdyr* af Kåre Fog, Adam Schmedes & Dorthe Rosenørn de Lasson. Udgivet af Gads Forlag 2001.
- Beskrivelser fra Danmarks Ornitologiske Forening fundet på www.dof.dk
- Natura 2000-plan for 2009-2015 for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als

En stor del af nordvesteuropæiske vinterbestand af ederfugle optræder i Danmark primært ved vintertide. Det er derfor vigtigt, at deres rasteområder bevares. Trusler mod ederfuglen er primært pres i form af jagt, olieudslip fra skibe, indvinding af bundmateriale og større anlæg af broer og havbaserede vindmølleparker.

Ederfuglen er rødlistet som særligt ansvarskrævende art og er oplistet på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1.

I juli og august fælder trækkende ederfugle i Danmark – helst i områder med begrænset forstyrrelse. Trækfuglene holder overvejende til, hvor der er hjerte- og blåmuslinger.

Hvinanden foretrækker at yngle ved søer omgivet af løvskov, men holder også til ved lavvandede og beskyttede kyster. Den holder til i hule træer eller opsatte redekasser. Hvinanden spiser muslinger, snegle, insekter, orme, småfisk, krebsdyr og vandplantefrø.

Truslerne mod hvinand er forstyrrelser på dagrastepladser især i november til april, og de er meget afhængige af gamle træer med huller eller opsættelse af redekasser.

Prognosen for hvinand er ukendt, fordi der mangler viden om fødegrundlaget og effekten af forstyrrelser i området.

Ederfugl er ny på udpegningsgrundlaget og prognosen er derfor ukendt.

Arealerne har været dyrket enten med græs eller korn siden 1995. Udbringningen af husdyrgødning på arealerne sker med samme udbringningsteknik som hidtil.

Marine Natura 2000 områder

Udpegningsgrundlaget for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) er:

- Marsvin (*Phocoena phocoena*)
- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Rev

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra bådmotorer. Målsætningen mht. næringssalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Den oprindelige habitatudpegningsgrundlag af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revne er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit.

Kortlægningen af naturtyperne indenfor habitatområdet H173 varetages af Miljøcenter Ribe. Kortlægningen er ikke tilendebragt på nuværende tidspunkt. I udpegningsgrundlaget for det tidligere habitatområde Bredgrund indgik naturtypen rev, så naturtypen findes indenfor dette område. Kortlægningen er ikke færdig for det nye habitatområde og der er derfor ikke sikker viden om, hvor naturtypen findes. I Regionplan 2005-2016 er dog angivet en række marine områder der har naturvidenskabelig målsætning på baggrund af forekomst af stenrev. Miljøcenter Ribe oplyser, at de

endnu ikke har begyndt kortlægningen af naturtyperne og, at de derfor ikke mener, at der skal tages hensyn til stenrevne, da det ikke er sikkert, at de er omfattet af udpegningsgrundlaget. Miljøcentret begynder kortlægningen af områderne i foråret 2011.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

En del af H 173 er desuden udpeget som fuglebeskyttelsesområde Flensborgs Fjord og Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er edderfugl og hvinand.

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Ydre Flensborg Fjord

Den samlede udvaskning fra Overballe 23 til Ydre Flensborg Fjord kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Samlet udvaskning fra Overballe 23:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25 %
Samlet udspretningsareal	142,98 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	4 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Ydre Flensborg Fjord	309 kg N/år

Den totale udvaskning til H173 kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet

indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til Natura 2000 områder er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning fra oplandet til Ydre Flensborg Fjord:	
Samlet opland til Ydre Flensborg Fjord	10.904
Dyrket areal i oplandet til Ydre Flensborg Fjord – standard fordeling	6542 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	60 kg N/h/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet Ydre Flensborg Fjord	294.390 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (10*0,75*4362)	32.715kg N/år
I alt for Ydre Flensborg Fjord	327.105 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Ydre Flensborg Fjord	0,09 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Ydre Flensborg Fjord som vist i tabel 28.

Tabel 28. Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Ydre Flensborg Fjord

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	8450
2008	8653
2009	7260
2010	7632
2011	7733

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 29.

Tabel 29. Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Ydre Flensborg Fjord.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	7799
2008	7939
2009	7442

2010	7806
------	------

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandet.

Der er udbragt slam på 223 ha og aske på i alt 205 ha i oplandet til Ydre Flensborg Fjord siden 2007.

Nybøl Nor

Den samlede udvaskning fra Overballe 23 til habitatområde 173 kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Samlet udvaskning fra Overballe 23:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25%
Samlet udspretningsareal	54,99 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	4 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Nybøl Nor	119 kg N/år

Den totale udvaskning til H173 kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til Natura 2000 områder er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Fordelingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning fra oplandet til Nybøl Nor:	
Samlet opland til Nybøl Nor	5894 ha
Dyrket areal i oplandet til Nybøl Nor - standard fordeling	3537 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	78 kg N/h/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet til Nybøl Nor	206.904 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland	17.684 N/år
I alt for Nybøl Nor	224.588 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Nybøl Nor.	0,06 %

I henhold til tal fra CHR-registeret, som er tilgængelige på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> er udviklingen i husdyrtrykket i oplandet til Nybøl Nor som vist i tabel 30.

Tabel 30. Udviklingen af husdyrtrykket baseret på data fra CHR-registeret i oplandet til Nybøl Nor

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	5669
2008	5547

2009	5428
2010	5461
2011	5546

Sønderborg Kommune har siden 2007 meddelt godkendelse til 1071 DE i oplandet til Nybøl Nor.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning anbefales det, at kommunen supplerer med lokal viden om udviklingen i oplande, hvor antallet af dyreenheder er mindre end 10.000. Sønderborg Kommune har derfor bedt Conterra lave udtræk af husdyrtrykkets udvikling ifølge gødningsregnskaberne – se tabel 31.

Tabel 31. Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Nybøl Nor.

Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	3742
2008	3741
2009	3631
2010	3852

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til øget påvirkning fra andre kilder i oplandet.

Antallet af dyreenheder på ophørte brug har kommunen ingen umiddelbare oplysninger om, da disse ofte ikke indberettes til kommunen. Det er kommunens erfaring, at landmændene registrerer ophør af produktionen i CHR, og at tallene fra CHR derfor viser et realistisk billede af udviklingen. Ophørte brug kan frit indenfor 3 år genoptage deres produktion.

Det antages derfor at ophørte DE automatisk forsvinder ud af CHR løbende og at der nogenlunde er det samme antal ophørte DE i registeret årene imellem.

Der er udbragt aske på i alt 97,22 ha i oplandet til Nybøl Nor siden 2007. Der er ikke udbragt slam i oplandet.

Miljømyndighedens vurdering Terrestriske Natura 2000 områder

Vurderingen af udvaskning af næringsstoffer fra arealerne vurderes i afsnittet om marine Natura 2000 områder.

Truslerne mod Ederfugl og Hvinand er forstyrrelse af rasteplasser samt forstyrrelser fra anlæg af projekter på vandet samt forurening fra skibe. Det primære område for vandfuglene er vandfladen.

Sønderborg Kommune vurderer, at udbringningen af husdyrgødning på arealerne ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget væsentligt via ammoniakdeposition.

Marine Natura 2000 områder

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør henholdsvis 0,06 og 0,09 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Nybøl Nor og Ydre Flensborg Fjord i 2010. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5

pet. af den samlede nitratudvaskning til Ydre Flensborg Fjord. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på habitatområdet.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Ydre Flensborg Fjord baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2010. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet er i perioden 2007-2010 faldende.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Nybøl Nor baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2010. Antallet af udbragte dyreenheder i oplandet ifølge gødningsregnskabet er i perioden 2007-2010 steget med 110 DE.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandene siden 1. jan. 2007.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspreddingen af husdyrgødning fra Overballe 23 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke habitatområde 173 eller fuglebeskyttelsesområde nr. 64.

6.9 Beskyttede sten- og jorddiger

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne 21-1, 21-2, 22-3, 20-2 samt rundt om stort set alle arealerne på Broagerland. Se bilag 11.

De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

6.10 Kultur- og fortidsminder

Der er ikke registreret beskyttede fortidsminder på arealerne.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der ikke skal stilles vilkår til beskyttelse af fortidsminder på ejendommen, da der ikke er registreret nogen på udbringningsarealerne.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Foder, se afsnit 3.5
- Staldindretning, se afsnit 3.3

- Forbrug af vand og energi, se afsnit 3.7
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning, se afsnit 4.2
- Udbringning af husdyrgødning, se afsnit 4.4
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af en mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af den kommende sæsons spredning.

Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet. Energiforbruget kan følges løbende på internettet.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, således forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. bliver nedskrevet. Beredskabsplanen for den nye stald er ikke fuldstændig, da alt ikke er planlagt i detaljer. Beredskabsplanen vil blive opdateret efter stalden er færdigbygget.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov. Der er aftale om rottebekæmpelse med Nomus.

Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes på relevante kurser, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. På ansøgningstidspunktet er der ca. 3 fuldtidsansatte på bedriften. Efter udvidelsen forventes bedriften at beskæftige ca. 4 fuldtidsansatte.

Der lægges stor vægt på dyrevelfærd og god staldhygiejne.

Der er alarmer på ventilation og vådfoderanlæg, således at der kan gribes ind, hvis der er strømsvigt eller lignende.

Herudover vaskes rutinemæssigt efter hvert hold i slagtesvinestier.

Gyllen udbringes normalt ikke på søndage og helligdage, og der køres aldrig op til beboelsesejendomme på lørdage. Normalt køres kun gylle mandag til fredag middag. Som regel udsendes der før gylleudbringning et skriftlig varsel til de berørte naboer.

Der er indgået en sundhedsrådgivningsaftale med en praktiserende dyrlæge og denne fortsætter.

Ansøger deltager i bl.a. erfagrunder og bruger rådgivning fra landboforening mv., dels fast (planteavl- og svinerådgivning, regnskab mv.) og dels ad hoc (fx miljørådgivning i forbindelse med udvidelse og strategiovervejelser).

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand-, el- og foderforbrug. Eventuelle spild skal registreres. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

Der stilles vilkår om, at de ansatte sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. Dokumentation for deltagelse skal opbevares og fremvises ved tilsyn.

Endvidere er der stillet vilkår om egenkontrol og til at beredskabsplanen skal opdateres minimum hvert 2. år. Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

Staldindretning

Udvidelsen af produktionen sker dels i eksisterende stalde og dels i nye stalde. De nye stalde indrettes med delvis fast gulv og gyllekøling, hvilket reducerer ammoniakfordampningen i forhold til referencestaldsystemet.

Foder

Der anvendes optimerede blandinger og fasefodring til både smågrise og slagtesvin således at foderforbruget og dermed ammoniakemissionen reduceres mest muligt.

Sønderborg Kommune vurderer, at teknologierne for dette svinebrug svarer til det teknologiniveau, der er beskrevet i "EU-kommissionens reference-dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ". Sønderborg Kommune vurderer derfor, at disse tiltag er tilstrækkelige til at de vejledende emissionsgrænseniveauer er overholdt og at ejendommen derfor lever op til BAT.

Forbrug af vand og energi

Der er installeret bl.a. timer på lyset. Der installeres gyllekøling og jordvarme, så der kan spares på energiforbruget til opvarmning.

Vandbesparelse opnås ved drikkenipler placeret over langkrybber og integrerede drikkekopper i foderautomaterne. Der bruges desuden iblødsætning og højtryksrensere ved vask af stalde.

Opbevaring/behandling af husdyrgødning

Husdyrgødningen opbevares i gyllebeholdere, som bl.a. kontrolleres jævnlige og som kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Opbevaring i gyllebeholdere vurderes til at være BAT.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes bl.a. mark- og gødningsplan, så gødningen tilpasses afgrødernes behov. Desuden skal håndteringen følge lovgivningen på området, hvorved det vurderes, at håndteringen samtidig lever op til BAT.

Miljømyndighedens samlede vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

8 Egenkontrol og dokumentation

Der føres på ansøgningstidspunktet forskellige skriftlige opgørelser over egenkontrol. Der føres logbøger over flydelag på gyllebeholderne, der føres E-kontrol, der laves svineflytningsregistreringer og der føres journal over medicinbehandling. At egenkontrollerne beskrives her, skal ikke ses som et forslag til, at kommunen skal stille krav til, at bedriften fast skal fremlægge disse kontroller for myndigheden.

Herudover er der en række andre fast procedurer, som dog ikke registreres skriftligt:

- Der vaskes stalde inklusiv ventilatorer efter bestemte rutiner.
- Ved overpumpning fra forbeholder til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads.
- Der etableres flydelag umiddelbart efter tømning.
- I løbet af dagen holdes anlæggene under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal

Ansøger er også kommet med forslag til vilkår til drift af gyllekølingsanlægget.

Ansøger har herudover ingen umiddelbare forslag til egenkontrol. Så vidt muligt vil ansøger gerne undgå, at skulle føre udførlige driftsjournaler, da der jo ikke bruges flere end de nødvendige ressourcer i form af råvarer, hjælpestoffer, energi osv.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at det med de stillede vilkår er sikret, at der er en tilstrækkelig egenkontrol, som bevirker, at virksomheden kan styre produktionen og dermed få mulighed for at agere, hvis produktionen bliver for stor og/eller forbruget af råvarer og hjælpestoffer stiger uhensigtsmæssigt.

Der er således stillet vilkår om, at der skal føres driftsjournal med oplysninger og dokumentation for antal og vægt af solgte levende grise, antal dyr bortskaffet til destruktions, antal og vægt af dyr sendt til slagtning, at der skal føres driftsjournal med oplysninger om dato for kontrol og rengøring af ventilationsarrangementerne, samt at der skal ske registrering af vand-, el og dieselolieforbrug. Endvidere skal forbruget af foder og foderspild registreres i en journal. De omtalte vilkår er placeret i de respektive afsnit.

Desuden er der stillet en række vilkår til egenkontrol af gyllekøling, så det sikres, at anlægget kører optimalt.

9 Alternative løsninger og o-alternativet

Ansøgningen hænger sammen med anmeldelserne på Overballe 15. Disse anmeldelser er begrundet i, at der kommer krav til løsgående søer og at Overballe 15 udelukkende ønskes benyttet til soejendom. Da begge ejendomme ligger i samlet bebyggelse, er der ingen udviklingsmuligheder med de nuværende placeringer af ejendommene. Der er indsendt en fiktiv ansøgning i www.husdyrgodkendelse.dk, der dokumenterer, at den ønskede produktion ikke kan placeres i forbindelse med det eksisterende bygningsæt på Overballe 23.

Som udgangspunkt er nul-alternativet, at der ikke ændres i driften. Overvejer kommunen at meddele afslag til det ansøgte, vil ansøger dog gerne i dialog med kommunen om, hvilke andre muligheder, der er for ændringer.

Ønsket om at udvide produktionen skal ses i sammenhæng med strukturudviklingen i landbruget. Øget konkurrence, øgede omkostninger og faldende priser på landbrugsprodukter samt bortfald af

tilskud medfører behov for rationalisering, øget specialisering og større produktioner. Større produktionsenheder forbedrer muligheden for at tiltrække og fastholde arbejdskraft på bedriften – hvilket igen giver en større fleksibilitet for landmanden, herunder mulighed for at deltage i familieliv og ferie.

Udvidelsen er derfor erhvervsmæssig nødvendig for ejendommens fortsatte drift og udvikling som landbrugsejendom.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen kan gennemføres som ansøgt.

Der er indsendt en fiktiv ansøgning i www.husdyrgodkendelse.dk, der dokumenterer, at den ønskede produktion ikke kan placeres i forbindelse med det eksisterende bygningssæt på Overballe 23. Det er derfor nødvendigt at placere den nye smågrisestald på bar mark. Ansøger har igennem hele ansøgningsforløbet været i dialog med kommunen om, hvor en udvidelse af denne størrelse ville kunne placeres. Flere forskellige placeringer har været belyst, og resultatet blev den ansøgte placering. Sønderborg Kommune vurderer, at den ansøgte placering er den bedst egnede til et byggeri af denne størrelse og udformning.

Med hensyn til nabogener set i forhold til o-alternativet kontra udvidelsen, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen samlet set ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne end ved den nuværende produktion. Vurderingen er baseret på, at udvidelsen af produktionen sker i en ny bygning i god afstand fra naboer i et projekt, hvor der indføres ny teknologi, som reducerer miljøpåvirkningerne mest muligt.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at o-alternativet, dvs. en reduktion i produktionsniveauet på ejendommen, ville være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil o-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

9.1 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

Miljømyndighedens vurdering

Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune vurderer, at de nævnte tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter.

Der stilles imidlertid vilkår om tiltag, der skal iværksættes i forbindelse med ophør.

Det vurderes således, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til eventuel forureningsfare ved ophør af husdyrbruget.

10 Offentliggørelse og klagevejledning

Partshøring

Et resume og et link til udkastet til miljøgodkendelse blev den 8. februar 2013 udsendt til 3 ugers

høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv, ansøgers konsulent, samt ejere af forpagtede arealer. Et resume og et link til udkast af denne godkendelse er sendt i partshøring hos:

- Gårdejer Knud Jørgen Lei
- Rådgiver Ulla Pallesen, LandboSyd

Ejere og lejere af følgende adresser inden for en konsekvensradius på 633 m:

- Midtballe 20, 6310 Broager
- Midtballe 14, 6310 Broager
- Midtballe 15, 6310 Broager
- Midtballe 16, 6310 Broager
- Midtballe 19A, 6310 Broager
- Midtballe 21, 6310 Broager
- Nyballe 1, 6310 Broager
- Nyballe 10, 6310 Broager
- Nyballe 14, 6310 Broager
- Nyballe 16, 6310 Broager
- Nyballe 18, 6310 Broager
- Nyballe 2, 6310 Broager
- Nyballe 20, 6310 Broager
- Nyballe 22, 6310 Broager
- Nyballe 26, 6310 Broager
- Nyballe 7, 6310 Broager
- Overballe 1, 6410 Broager
- Overballe 11, 6310 Broager
- Overballe 13, 6310 Broager
- Overballe 15, 6310 Broager
- Overballe 19, 6310 Broager
- Overballe 21, 6310 Broager
- Overballe 23, 6310 Broager
- Overballe 23A, 6310 Broager
- Overballe 25, 6310 Broager
- Overballe 25A, 6310 Broager
- Overballe 27, 6310 Broager
- Overballe 29, 6310 Broager
- Overballe 29B, 6310 Broager
- Overballe 3, 6310 Broager
- Overballe 5, 6310 Broager
- Overballe 6, 6310 Broager
- Overballe 7, 6310 Broager
- Overballe 8, 6310 Broager
- Overballe 9, 6310 Broager
- Skeldevej 59, 6310 Broager
- Skeldevej 60, 6310 Broager
- Skeldevej 61, 6310 Broager
- Skeldevej 63, 6310 Broager
- Skeldevej 65, 6310 Broager
- Skeldevej 65A, 6310 Broager
- Skeldevej 66, 6310 Broager
- Skeldevej 67, 6310 Broager

- Skeldevej 68, 6310 Broager
- Østerballe 1, 6310 Broager
- Østerballe 3, 6310 Broager
- Østerballe 11, 6310 Broager
- Østerballe 11A, 6310 Broager
- Østerballe 11B, 6310 Broager
- Østerballe 11C, 6310 Broager
- Østerballe 11D, 6310 Broager
- Østerballe 11E, 6310 Broager
- Østerballe 11F, 6310 Broager
- Østerballe 11G, 6310 Broager
- Østerballe 11H, 6310 Broager
- Østerballe 2, 6310 Broager
- Østerballe 4, 6310 Broager
- Østerballe 5, 6310 Broager
- Østerballe 7, 6310 Broager
- Østerballe 9, 6310 Broager
- Østerballe 9A, 6310 Broager
- Østerballe 9B, 6310 Broager

Ejere af forpagtede arealer:

- Carl Matzen, Havnevej 44, 6320 Egersund
- Tage Andresen, Overballe 27, 6310 Broager
- Jens Lei, Bøsbækvej 15, 6310 Broager

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 3 uger frem til og med den 13. marts 2013.

Nabohøringen/partshøringen gav ingen kommentarer.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborg.dk den 15. marts 2013 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lov nr. 1486 af 04. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Gårdejer Knud Jørgen Lei
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er sendt til:

- Gårdejer Knud Jørgen Lei, Overballe 15, 6310 Broager
- Rådgiver Ulla Pallesen, LandboSyd
- Miljøministeriet v. Naturstyrelsen
- Sundhedsstyrelsen v. Embedslægeinstitutionen Syddanmark
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Sønderborg
- Det økologiske Råd
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling Sønderjylland

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket "Landbrugsafdelingen" skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, Rådhusvej 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb fredag den 12. april 2013 kl. 14.00.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens konklusion.

11 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 21.700 smågrise 7,2-33 kg og 2.500 slagtesvin 30-115 kg svarende til 193,79 DE på ejendommen Overballe 23, 6310 Broager, samt udbringning af husdyrgødning på 197,55 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 27123910.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 11, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

12 Generelt

Meddelelse om miljøgodkendelse i henhold til Husdyrbruglovens § 11, stk. 2 for Overballe 23, 6310 Broager, vil blive annonceret på Sønderborg Kommunes hjemmeside den 15. marts 2013.

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra afgørelsen er offentligt, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt. Klagefristen udløber **d. 12. april 2013 kl. 14.00.**

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (§ 11 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Lene Alnor
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

13 Vilkår

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen udnyttes.
2. Husdyrbruget skal indrettes og arealerne drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år.
4. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden.

13.1 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

Dokumentation for overholdelse af vilkår 5-19 skal noteres i en **driftsjournal**, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom. Dokumentationen skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

Dyreholdet

5. Følgende skal noteres for dyreholdet:
 - Dyreholdets størrelse de sidste 3 år
 - antal og vægt af indsatte grise
 - antal dyr bortskaffet til destruktion
 - antal og vægt af dyr sendt til slagtning
 - antal solgte levende dyr.

Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v.

Forbrug af ressourcer

6. Vandforbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.
7. El-forbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal årligt, (f.eks. ved kvittering fra elselskabet).
8. Dieselolieforbrug skal registreres årligt.

Foder

9. Mængden af forbrugt husdyrfoder og opstået spild skal registreres årligt.

10. Blanderecepter for hjemmeblandet foder eller indlægssedler fra indkøb af foder skal gemmes.

Ventilation

11. Følgende skal noteres for ventilationen:
 - Hvornår der er foretaget kontrol og rengøring af ventilationsarrangementer.

Gødningsopbevaring og -håndtering

12. Tidspunkt for hvornår, der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret.

Risiko for uheld

13. Uheld og ”nærved uheld” skal registreres, ligesom tiltag til at undgå lignende situationer skal noteres.

Gyllekøling

14. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt.

Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende:

- Afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen
 - Kontrol af kølekredsens ydelse.
15. Enhver form for driftsstop skal noteres med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 1 uge.
 16. Den månedlige og årlige driftstid af anlægget skal registreres.
 17. Den månedlige og årlige driftstid af el-pumpen skal registreres.

Generel egenkontrol

18. Dokumentation i form af gødningsregnskab, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. skal være tilgængelige på bedriften.
19. De ansatte skal sendes på relevante kurser, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. Dokumentation for deltagelse skal opbevares og fremvises ved tilsyn.

13.2 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

20. Der må ikke anvendes blanke eller reflekterende materialer på den nye stald.
21. Den nye stald skal opføres mht. farver og materialevalg som beskrevet i ansøgningen dvs. med mørkt tag og mørke facader. Inden bygningen opføres skal farvevalget til tag og facader godkendes af Sønderborg Kommune.

22. Den nye bygning skal opføres på kote 20,5 ca. 1 m under vejen ud for gavlen og ca. 2,5 m under det vejniveau, hvor der etableres indkørsel.
23. De udendørs siloer må maksimalt være 8 m høje. De siloer, der rager op over taget, skal være lige høje.
24. Jord, som flyttes i forbindelse med etablering af nye bygninger, må udlægges i et maksimalt 50 cm tykt lag på arealer, som ikke er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor stor en mængde der flyttes.
25. Der skal plantes buske og træer i grupper langs den nye adgangsvej. Der skal etableres en stedse vedligeholdt beplantning, som i løbet af 4-5 år giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantningen skal plantes senest ét år efter bygningen er opført. Beplantning fremgår af bilag 2 og 8.
26. Den lille bakke, der går på tværs af hegnet og ligger umiddelbart syd for den nye smågrisestald skal bevare sin profil set fra syd.
27. Bygninger, der placeres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, skal fjernes og området genetableres, når bygningen ikke længere er nødvendig for driften af ejendommen.
28. Ny overkørsel til vejen Skeldemark skal lægges over for overkørslen til marken over for mod nord.
29. Der skal respekteres en afstand på 5 m fra midten af hegnet til evt. ny kørevej/vendeplads, hvor der ikke må terrænreguleres.

Afstande

30. Den nye smågrisestald skal opføres minimum 12 m fra naboskel til matr. 446 Skelde, Broager.

13.3 HUSDYRHOLDDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldindretning

31. Den nye bygning skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.
32. Husdyrbruget må drives med en maksimal årlig produktion på 21.700 smågrise 7,2-33 kg og 2.500 slagtesvin 30- 115 kg. Dyrene må fordeles i staldene med følgende gennemsnitlig maksimal belægning i staldene:

Staldafsnit	Dyregruppe	Vægt-/aldersgrænser	Antal årsdyr	Stipladser	DE
ST-91511	Slagtesvin, drænet gulv + spalter (33/77)	33-115 kg	2.500	657	80,46
ST-91513	Smågrise, toklimastald, delvis spaltegulv	7,2-33 kg	21.700	3.360	113,33
I alt					193,79

Det er antallet af dyr i de enkelte grupper, som er bindende, idet antal DE kan variere med opdateringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

33. Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.
34. Stald ST-91512 (den eksisterende smågrisestald med dybstrøelse) skal tages ud af drift senest, når den nye stald tages i brug til smågrise.
35. Den nye smågrisestald ST-91513 skal etableres som toklimastald med delvis spaltegulv og gyllekøling.
36. Hvis denne godkendelse ikke udnyttes fuldt ud, skal der til enhver tid kunne dokumenteres, at det vejledende emissionsgrænseniveau fra Miljøstyrelsen på godkendelsestidspunktet for den etablerede produktion er overholdt.

Ventilation

37. Nye ventilationsskorstene skal føres min. 0,7 m over tagfladen.
38. Der skal etableres undertryksventilation i den nye stald.
39. Alle ventilationsanlæg skal jævnligt efterses og rengøres minimum årligt – for staldafsnit med holddrift skal der rengøres efter hvert hold.
40. Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.
41. Ændringer i ventilationsanlæg må kun ske efter forudgående accept fra Sønderborg Kommune

Fodring

42. Foderet skal indeholde tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af for eksempel højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase.

Gyllekøling

43. Gyllekanalerne i den nye smågrisestald, stald ST-91513, i alt 864 m², skal være forsynet med gyllekølingsanlæg. Anlægget skal køre med en effekt på minimum 9,89 W/m² for at opnå en ammoniakreduktion på 9,5 %. Samlet skal køleeffekten være mindst 8.546 W på staldanlægget. Varmepumpens kapacitet skal dimensioneres herudfra.
44. Inden ibrugtagning skal der indsendes en beregning til Sønderborg Kommune for antal varmepumper og kapacitet samt deres nødvendige driftstid (timer pr. år) for at opnå en ammoniakreduktionsprocent på 9,5 %. Varmepumperne skal være forsynet med timetæller.
45. Der skal monteres en typegodkendt elmåler, der måler varmepumpens elforbrug. Elmåleren skal være forsynet med automatisk datalogning, der som minimum registrerer måneds- og årsforbruget af strøm målt i kWh.
46. Køleanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk efter driftsstop.
47. Der skal udføres en årlig service på anlægget. Denne service skal udføres af en installatør med køleautorisation. Anlægget skal i øvrigt vedligeholdes ifølge fabrikantens anvisninger.

48. Gyllekølingsanlægget må ikke installeres, før der er indhentet endelig tilladelse efter Miljøbeskyttelseslovens §19.

Energi og vandforbrug

49. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 250.000 kWh/år skal der foretages et energief-tersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energi-eftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter an-søgers modtagelse af besøgsrapporten.
50. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 5.500 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

Spildevand herunder regnvand

Se desuden vilkår i nedsivningstilladelsen meddelt d. 16.11.2012

51. Al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt grise-transportvogne og marksprøjte skal foregå på støbt plads med bortledning af spildevandet til gyllebeholder eller opsamlingsbeholder. Vaskepladsen skal til enhver tid være mini-mum to meter bredere og to meter længere end den største maskine, som vaskes på va-skepladsen. Udbringning skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbring-ning af husdyrgødning/restvand.

Affald

52. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, fo-derrester, gødning m.v.
53. Spild af olie og kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til en-hver tid forefindes opsugningsmateriale på virksomheden.
54. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignen-de anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
55. Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som dagrenovation.
56. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende og skal opbevares i originalemballage. Brugte kanyler opbevares i kanylebokse. Medicin-rester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaf-fes som brændbart affald.
57. Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kun-ne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.

58. Oplagspladsen skal tydeligt mærkes med information om hvilke typer affald, herunder kemikalieaffald, der opbevares og hvilke forholdsregler, der skal tages ved uheld, spild og brand.
59. Nye olieprodukter og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere som er tydeligt mærkede med indhold. De skal placeres under tag og beskyttes mod vejrlig på en oplagsplads med impermeabel belægning uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af olie og kemikalier kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak.
60. Fast farligt affald som fx brugte olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.
61. Ikke-genanvendeligt affald skal bortskaffes efter behov, dog minimum én gang om året.

Råvarer og hjælpestoffer

62. Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
63. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
64. Påfyldning af dieselolie skal ske under konstant overvågning.

Driftsforstyrrelser eller uheld

65. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år.
66. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4085.
67. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til tilsynsmyndigheden/-beredskabet.

13.4 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBETING

Flydende husdyrgødning

68. Der skal altid være en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder på husdyrbruget
69. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
70. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med dag-

lig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldeårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

71. Hvis en gyllebeholder tages ud af drift skal det anmeldes til kommunen. Gyllebeholderen skal tømmes og rengøres når den afmeldes beholderkontrol.

13.5 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Transport

72. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på veje.
73. Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.

Støj fra anlægget og maskiner

74. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj". Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifter til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

Fluer og skadedyr

75. Der skal overalt på ejendommen føres en effektiv fluebekæmpelse samt forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
76. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).
77. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støv fra anlæg og maskiner

78. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

13.6 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

79. Der må ikke udbringes slam eller anden organisk gødning på arealerne
80. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 197,55 ha udspretningsareal, som fremgår af bilag 10.
81. Der må udbringes husdyrgødning fra højst 237,06 DE svin på bedriften.
82. Der må ikke etableres afvandringsrender på markerne til afledning af vand til åer, bække, grøfter eller søer.
83. Ansøger skal i hvert gødningsår opfylde et af følgende 3 vilkår: Det er kun muligt at anvende en af løsningerne hvert planår.
 - a. Der må maksimalt udbringes 1,2 DE/ha på arealerne eller
 - b. Ved beregning af bedriftens kvælstofkvote, skal alle afgrøders kvælstofnorm nedsættes til 1,8 % af Plantedirektoratets til en hver tid gældende normer eller
 - c. Der skal på bedriftens udbringningsarealer være mindst 2,1 % efterafgrøder eller 4,2 % mellemafgrøder – ud over de til en hver tid gældende generelle krav om efterafgrøder. Disse efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning. Hverken de ekstra efterafgrøder eller efterafgrøder som følge af de generelle krav må erstattes af grønne marker ifølge reglerne om nedsættelse af kravet til efterafgrøder som følge af grønne marker.

13.7 HUSDYRBRUGETS OPHØR

84. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.
85. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:
 - en oprydning i og omkring staldanlæg

- tømning og rengøring af fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
- Tømning af alle olietanke
- Bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

14 Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lov nr. 1572 af 20/12/06 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lov nr. 358 af 6/06/1991 om miljøbeskyttelse

Lov nr. 9 af 3/01/1992 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 294 af 31/03/2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

Bekendtgørelse nr. 764 af 28/06/2012 om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bekendtgørelse nr. 558 af 01/06/2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 639 af 13/06/2012 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 om affald (Affaldsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 1321 af 21/12/2011 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines (Olietankbekendtgørelsen)

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2009-2021